

รายงานการวิจัย

การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว

อัครกะบัทคาน ปาทาน
สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2560

รายงานการวิจัย

การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
สู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว

อัครกะบัทคาน ปาทาน
สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
ประเภทพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ 2560

ชื่องานวิจัย การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว

ผู้วิจัย อัครกะบัทคาน ปาทาน

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ปีที่เสร็จ 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยการนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) ส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์โดยการจัดกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว 2) เพื่อให้เกิดผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสังคมผ่านกิจกรรมส่งเสริมชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว

วิธีการดำเนินการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 1) กำหนดพื้นที่ในการส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่นจังหวัด เพชรบูรณ์โดยการจัดกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 2) ดำรวจข้อมูลพื้นฐานทั่วไปภายในหมู่บ้านจากกลุ่มผู้นำชุมชน และชาวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถามและบทสัมภาษณ์ 3) จัดกิจกรรมส่งเสริมชุมชน และชาวบ้าน ลงมือทำกิจกรรมในภาคปฏิบัติ ณ พื้นที่ที่เกิดปัญหา เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการนำความรู้ที่ได้รับจากภาคทฤษฎีมาช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน 4) สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้นำชุมชน และชาวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

กิจกรรมให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ คณะผู้วิจัย ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิต เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ร่วมกันสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนเพื่อบูรณาการองค์ความรู้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และให้บริการวิชาการแก่สังคมที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ได้เริ่มดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมให้ความรู้โครงการ

อันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง 9 ประเภท แนวพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เรื่อง แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน

- กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน

- ความคิดเห็นของผู้ร่วมกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการวิชาการด้านการให้บริการของคณะผู้วิจัยและนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริการด้านการจัดภูมิทัศน์ห้องเรียนของคณะผู้วิจัยโครงการและนักศึกษาและรูปแบบของกิจกรรมนันทนาการที่คณะผู้วิจัยโครงการและนักศึกษาจัดขึ้น ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการประสานงานของคณะผู้วิจัยโครงการ

- ความคิดเห็นของผู้ร่วมกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการนำความรู้จากสื่อที่ได้รับไปใช้ในการเรียนของนักเรียน ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านสามารถนำสื่อการเรียนการสอนที่จัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้และความรู้ที่ได้รับจากการจัดบอร์ดสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ

- กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในชุมชน

- ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจด้านสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของสถานที่การทำแปลงผักสวนครัวและด้านความเหมาะสมของสถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมภายหลังการจัดตกแต่งภูมิทัศน์

- ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านที่สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

กิจกรรมรับสมัครสมาชิกกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิตสีเขียว
เพื่อให้เป็นครัวเรือนตัวอย่างที่ใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และแนวพระราชดำริอื่น ๆ ที่ช่วย
ส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ มีประชาชนเข้าร่วม
กิจกรรมดังกล่าว 45 คน และได้ชี้แจงการสมัครเข้าร่วมเป็นครอบครัวต้นแบบ ๆ ว่าเมื่อสมัครเป็น
ครอบครัวต้นแบบ ๆ แล้วจะมีการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริอย่างไรบ้าง ซึ่งประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

กิจกรรมติดตามผลการเข้าร่วมเป็นสมาชิกครอบครัวในกิจกรรมส่งเสริม
จำนวน 9 ครัวเรือน

คำสำคัญ : เศรษฐกิจสีเขียว, การจัดการสิ่งแวดล้อม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยคำแนะนำต่าง ๆ จากคณาจารย์ และบุคลากร และความ
ร่วมมือช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ที่สละเวลาให้คำแนะนำ คำปรึกษา รวมถึง
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในชุมชน ครู เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้
ความกรุณาตรวจสอบ และเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ และการให้ข้อมูลในการทำวิจัยแก่
คณะผู้วิจัย

ท้ายสุดนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่ง ทุนการวิจัยที่ได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัย
ของจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย
ครั้งนี้มา ณ ที่นี้ด้วย

อัครกะบัทกาน ปาทาน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ระเบียบวิธีวิจัย	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ	4
บทที่ 2 ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการจัดการสิ่งแวดล้อม	6
2.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดย การศึกษาจริยธรรม และกฎหมาย	8
2.3 เศรษฐกิจสีเขียว	12
2.4 การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวของประเทศต่าง ๆ	14
2.5 การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	25
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	25
3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	25
3.3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	26
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	26
3.5 การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	27

	หน้า
บทที่ 4 ผลของการวิจัย	29
4.1 ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	29
4.2 กรอบแนวคิดรูปแบบเศรษฐกิจสีเขียวสู่วิถีเมืองมะขามหวาน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	32
4.3 แผนการส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้ วิถีเมืองมะขามหวานสู่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	40
4.4 ผลการส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้ วิถีเมืองมะขามหวานสู่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	41
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	68
5.2 ข้อเสนอแนะงานวิจัย	71
บรรณานุกรม	72

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
4-1	แสดงแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจ สีเขียวในจังหวัดเพชรบูรณ์	40
4-2	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน	49
4-3	แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา	49
4-4	แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านสถานที่/ สื่อการเรียนการสอน/ระยะเวลา/อาหาร	50
4-5	แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านการให้บริการของ คณะผู้วิจัยและนักศึกษา	51
4-6	แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	52
4-7	แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	57
4-8	แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา	57
4-9	แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านสถานที่	58
4-10	แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	59

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
4-1	เก็บข้อมูลการใช้/ อนุรักษ์/ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์	38
4-2	แผนพับให้ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	44
4-3	การเตรียมพื้นที่ในการปรับปรุง	47

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญที่มักเกิดควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะพบได้ในเกือบทุกประเทศ โดยประเทศไทยเองก็เป็นประเทศหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาดังกล่าวในขณะนี้ เนื่องจากประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 ปี พ.ศ. 2550-2554 ด้วยการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ ซึ่งหากไม่มีแผนการดำเนินงานที่เหมาะสมแล้ว จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหลืออยู่มีสภาพเสื่อมโทรมลง และยิ่งก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศได้ ตลอดช่วง 30 ปีที่ผ่านมาที่ประเทศไทยได้ตื่นตัวด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นปัญหาที่พบเห็นในประเทศไทยเอง เช่น ปัญหามลพิษที่มาจากอุบัติเหตุ และที่เป็นผลมาจากแรงกดดันของนานาชาติ เช่น ปัญหาโลกร้อน พบว่า ในปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีสภาพเสื่อมโทรม และฐานทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดก็ยังไม่มีการทำว่าจะมีแนวโน้มดีขึ้น ตัวอย่างความกังวลที่เห็นได้ชัด ได้แก่ การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อลักลอบตัดไม้หรือจับสัตว์ป่าส่งขายยังต่างประเทศ การทำสวนยางหรือการทำไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าสงวนอย่างกว้างขวาง ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมง ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง หรือปัญหามลพิษในพื้นที่อุตสาหกรรม เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้กำลังสร้างความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทุกขณะ และทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องหาแนวทางในการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติกลับคืนมา

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการเพาะปลูกพืช ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร สภาพภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบไปด้วยที่ราบลุ่ม พื้นที่เชิงเขาและพื้นที่ภูเขาสูง ซึ่งมีสภาพอากาศแตกต่างกันไป ดังนั้นการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรจึงมีหลากหลาย โดยมีมะขามหวานเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง และเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดซึ่งเป็นพืชที่มีชื่อเสียงอย่างมาก จนเป็นแหล่งกำเนิดมะขามหวานพันธุ์ดี ๆ หลายพันธุ์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาถือว่าเป็นช่วงที่มะขามหวาน ซึ่งมีราคาซื้อขายกันสูง มะขามหวานเป็นพืชที่มีลักษณะเด่นหลายประการ คือ ผลผลิตเก็บไว้ได้นาน โดยไม่เน่าเสียง่าย ลำต้นแข็งแรงทนทานต่อสภาพ

ภูมิอากาศ (จินตนา และคณะ, 2543:1) ปัจจุบันจังหวัดเพชรบูรณ์มีปริมาณพื้นที่ปลูกมะขามหวานลดลงเหลือเพียง 74,400 ไร่ มะขามหวานที่ปลูกเป็นการค้ามีอยู่ 4 พันธุ์คือ พันธุ์ศรีชมพู่ พันธุ์สีทอง พันธุ์ประกายทอง และพันธุ์ขันตี พันธุ์ที่นิยม ของตลาดทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ พันธุ์สีทอง เพราะมีรูปร่างของฝักโค้งสวย ฝักโค้งสมบูรณ์ เนื้อหวานอร่อยถ้าเทียบกับมะขามหวานพันธุ์อื่น ๆ นับว่าพันธุ์นี้ได้รับความนิยม สูงสุดโดยเฉพาะการส่งออกจึงเป็นพันธุ์ที่มีการปลูกมากที่สุดมีปริมาณพื้นที่ปลูกมากถึง 35,004 ไร่ รองลงมา คือ พันธุ์ศรีชมพู่ 20,282 ไร่ พันธุ์ประกายทอง 10,306 ไร่ และพันธุ์ขันตี ตามลำดับ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ (2558) จากการศึกษาของจินตนา สนามชัยสกุล (2551) พบว่า พื้นที่ปลูกมะขามหวานลดลง เนื่องจากมะขามหวานไม่ติดฝักและไม่มีคุณภาพ ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุนอย่างต่อเนื่อง จึงทิ้งสวนมะขามหวานไม่ดูแลเอาใจใส่ บางรายตัดต้นมะขามหวานเพื่อนำไปเผาถ่าน หันไปปลูกพืชชนิดอื่นแทน คือ ยางพารา ไม้กฤษณา และไม้สัก เป็นต้น สาเหตุหลักของการเสื่อมโทรมและขาดความอุดมสมบูรณ์ของดินในสวนมะขามหวานส่วนใหญ่มีผลมาจากเกษตรกรขาดความรู้ในการใช้ประโยชน์ของดินอย่างยั่งยืน อีกทั้งเกษตรกรบางรายใช้ปุ๋ยเคมีใน การทำสวนมะขามหวานในปริมาณมากโดยไม่เคยตรวจสอบความอุดมสมบูรณ์ของดินจึงส่งผลทำให้สูญเสียปุ๋ยที่ใส่โดยใช่เหตุ และการใส่ปุ๋ยเคมีนานๆ จะทำให้ขาดอินทรีย์วัตถุ และเสื่อมโครม ลงเรื่อยๆ ส่งผลทำให้มะขามหวานไม่มีคุณภาพและขายได้ราคาถูก

ดังนั้น จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนภายในจังหวัดเพชรบูรณ์ คณะผู้วิจัย มีความตระหนักให้ชุมชนนาป่าเป็นเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้เป็นชุมชนต้นแบบวิถีชีวิตชุมชนเมืองมะขามหวาน ให้เกิดผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสังคม เนื่องจากชุมชนตำบลนาป่าเป็นพื้นที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากอำเภอเมืองเพชรบูรณ์มากแต่กลับไม่ได้รับการพัฒนาด้านทรัพยากรคนและสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร ตลอดจนหากมีการให้บริการวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน และสามารถนำนักศึกษาที่อยู่ในชมรมนักวิจัยท้องถิ่นไปร่วมกิจกรรมในโครงการได้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างเยาวชน ให้ตระหนักถึงวิถีชีวิตชุมชนเมืองมะขามหวานเพื่อเกิดความรักในท้องถิ่นบ้านเกิดของตนเอง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์โดยการจัดกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว

1.2.2 เพื่อให้เกิดผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสังคมผ่านกิจกรรมส่งเสริมชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว

1.3 ระเบียบวิธีวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้กำหนดพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รายละเอียดดังนี้

1.3.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ทางด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 3 คน

1.3.1.2 กลุ่มตัวอย่างภายในหมู่บ้าน จากกลุ่มผู้นำชุมชน และชาวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถามและบทสัมภาษณ์

1.3.2 เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.3.2.1 แบบประเมินแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

1.3.2.2 แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

1.3.3 ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการทดลอง

1.3.3.1 กันยายน 2559 – สิงหาคม 2560

1.3.3.2 สถานที่ ที่ใช้ในการทดลอง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และเขตพื้นที่เป้าหมายในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

งานวิจัยนี้มีคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ชุมชน หมายความว่า วัด สถานศึกษา ประกอบด้วย สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่

1.4.3 เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) คือ ระบบเศรษฐกิจที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม และในขณะเดียวกันก็สามารถลดความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากรลงได้ ซึ่งแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสีเขียวได้ถูกนำเสนอจากโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) เพื่อปรับแก้ไขระบบเศรษฐกิจ (เสรีใหม่นิยม) ที่เป็นอยู่ให้เป็นไปในทิศทางที่มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น

1) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การเติบโตด้านเศรษฐกิจ การสร้างงานสีเขียว การสร้างโอกาส การจ้างงาน และนำไปสู่การเติบโตของรายได้

2) ด้านสังคม ประกอบด้วย การยกระดับคุณภาพชีวิต ความเท่าเทียมเป็นธรรมทางสังคม และการมีส่วนร่วมของทุกระดับชั้น ทุกเพศ ทุกวัย เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืน เกิดการบริโภคที่สมดุลกับทรัพยากรที่มีอยู่ สังคมเกิดการแบ่งปันนำมาซึ่งความสุขในสังคม ทุกคนสามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน มีการสร้างโครงข่ายคุ้มครองทางสังคม

3) ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การลดความเสี่ยง ด้านสิ่งแวดล้อม การลดความเสี่ยงโทรมของระบบนิเวศน์ (การลดการปลดปล่อยคาร์บอนและของเสีย) เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดลำดับความสำคัญของแหล่งทรัพยากรทดแทน นำไปสู่การประยุกต์ใช้พลังงานทางเลือก และการผลิตอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงระหว่างความต้องการของมนุษย์และทรัพยากรที่มีอยู่ และตระหนักถึงต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.5.1 ส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว เพื่อช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น

1.5.2 ชุมชนได้ร่วมกันและตระหนักถึงความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวที่ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตนเองได้

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบ
เศรษฐกิจสีเขียว ดังต่อไปนี้

2.1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการจัดการสิ่งแวดล้อม

2.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดย การศึกษา

จริยธรรม และกฎหมาย

2.3 เศรษฐกิจสีเขียว

2.4 การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวของประเทศต่าง ๆ

2.5 การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย

2.1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการจัดการสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุง และใช้ประโยชน์ตามความต้องการอย่างมีเหตุผลต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดคุณภาพสูงสุดในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างถาวรต่อไป

หลักการอนุรักษ์

การที่จะให้บรรลุเป้าหมาย คือ การที่จะทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้และอยู่คู่กับโลกตลอดไปได้นั้น มีหลักการอนุรักษ์ 3 ประการ คือ

1. ใช้อย่างฉลาด การจะใช้ ต้องพิจารณาให้รอบคอบถึงผลดี ผลเสีย ความขาดแคลน หรือความหายากในอนาคต อีกทั้งพิจารณาหลักเศรษฐศาสตร์ถึงต้นทุนและผลตอบแทนอย่างถี่ถ้วน
2. ประหยัด (เก็บ รักษา สงวน) ของที่หายาก หมายถึง ทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายาก ควรเก็บรักษาไว้มิให้สูญไป บางครั้งถ้ามีของบางชนิดที่พอจะใช้ได้ ต้องใช้อย่างประหยัด
3. ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น (ซ่อมแซม ปรับปรุง) กล่าวคือ ทรัพยากรใดก็ตามมีสภาพเสื่อมโทรมต่อการสูญเสียเปล่า หรือจะหมดไปถ้าดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชา ควรหาทางปรับปรุงให้อยู่ในลักษณะที่ดีขึ้น

การจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการ (Management) หมายถึง การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดการ การเก็บรักษา ซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด อีกทั้งการสงวนเพื่อให้สิ่งที่ดำเนินนั้นสามารถให้ผลยั่งยืน (Sustained Yields) ต่อมวลมนุษยและธรรมชาติ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินการต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถเอื้ออำนวยให้มวลมนุษยมีใช้ตลอดไป โดยไม่ขาดแคลนและมีปัญหาใดๆ โดยใช้วิธีการสงวนอนุรักษ์และพัฒนา

บทบาทการประสานความร่วมมือขององค์กร หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

- ภาครัฐบาล สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้

- ภาคเอกชน NGOs องค์กรเอกชนด้านคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

- ระดับโลกองค์กรยูเนสโก (UNESCO) IUCN ,WWF, Green Peace สิทธิและหน้าที่ของประชาชนและการให้ความช่วยเหลือต่อองค์กรเอกชน

สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้ระบุไว้ดังนี้

1. การรับทราบข้อมูลและข่าวสารของทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ยกเว้นข้อมูลทางราชการที่ถือว่าเป็นความลับ
2. การได้รับชดเชยค่าเสียหายหรือค่าทดแทนจากรัฐ ในกรณีที่เกิดจากภัยอันตรายจากการแพร่กระจายของมลพิษจากกิจการหรือโครงการที่ราชการหรือรัฐวิสาหกิจริเริ่มสนับสนุนหรือดำเนินการ
3. การร้องเรียน กล่าวโทษผู้กระทำความผิดที่ละเมิด หรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
4. การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยเคร่งครัดประเทศไทยกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเทศไทยได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มขึ้น จากการทำสัตยาบันในอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนี้

1. เป็นภาพพจน์ที่ดีต่อที่รัฐบาลไทยให้คำมั่นสัญญาต่อประชาคมโลก ในการรักษาสีเขียวของประเทศไทยและของโลกไว้ให้ดีที่สุดที่จะเป็นไปได้
2. มีการควบคุมดูแลอย่างจริงจังมากขึ้นในการที่ประเทศต่างๆจะเข้ามาศึกษาวิจัยและก็นำทรัพยากรชีวภาพออกไปวิจัยนอกประเทศ
3. ได้รับสิทธิประโยชน์ต่อการที่ประเทศต่างๆมีการนำทรัพยากรที่มีประเทศออกไปใช้ และประเทศนั้นจะต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมให้กับประเทศไทยด้วย
4. ร่วมกับประเทศภาคีสมาชิกซึ่งมีทรัพยากรชีวภาพที่เหมือนกัน ในการเจรจาต่อรองกับประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในการรักษาผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ ร่วมกัน
5. สามารถนำทรัพยากรชีวภาพที่ขาดแคลนจากประเทศภาคีสมาชิกมาใช้ได้

6. สิทธิในการเข้าร่วมเจรจาระหว่างประเทศในการกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการจัดการทรัพยากรชีวภาพในการประชุมของประเทศภาคีอนุสัญญาเช่นการเข้าไปร่วมกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยทางชีวภาพ หรือ Bio Safety ฯลฯ

7. เป็นผลดีต่อการค้าส่งออกในระบบนานาชาติ เพราะปัจจุบันประเทศมหาอำนาจทางการค้า มองด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติของประเทศคู่ค้าเป็นสำคัญ

8. กระตุ้นให้รัฐบาลดำเนินงานด้านอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพให้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง เพราะรัฐบาลจะต้องรายงานสถานะภาพความหลากหลายทางชีวภาพต่อที่ประชุมใหญ่ของสมัชชาภาคีทุกปี

9. จะได้รับงบประมาณพิเศษมาช่วยเหลือจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกในการวิจัยการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพในประเทศ

10. อนุสัญญานี้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งชุมชนท้องถิ่นและชุมชน พื้นที่เมือง จะได้รับการยอมรับมากขึ้นที่จะร่วมมือกับภาครัฐในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรชีวภาพที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นรวมทั้งสิทธิภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนต่างๆ จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายที่จะมีขึ้นต่อไปในอนาคต

การเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม

การเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรการด้านความปลอดภัยวิธีการหนึ่งที่จะดูแลและรักษาสีงแวดล้อม

2.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดย การศึกษาจริยธรรม และกฎหมาย

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยพุทธจริยธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

พุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอยู่หลายข้อ ตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกหลักจริยธรรม ที่สำคัญบางประการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืนเช่น การแสดงความกตัญญูตเวที สิ่งแวดล้อมก็มีอุปการคุณต่อมนุษย์เราเป็นอย่างมาก กล่าวคือ แผ่นดินให้ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน แม่น้ำลำคลองให้น้ำดื่ม น้ำใช้ และเป็นแหล่งอาหารของเรา ป่าไม้ให้ยาสมุนไพรช่วยรักษาโรคให้ความร่มรื่น การทำลายป่าก็เท่ากับการทำลายสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อาศัยอยู่ของสัตว์ป่า เพราะฉะนั้นคนดีทั้งหลายจึงควรกตัญญูต่อแผ่นดินที่เราอาศัย ต่อป่า ต่อแม่น้ำลำคลองและแสดงกตเวที คือ ช่วยกันดูแลรักษาสภาพของสิ่งแวดล้อม ความเมตตา กรุณา เป็นการแสดงความรัก ความปรารถนาดี และเสียสละต่อบุคคลอื่น บุคคลที่มีความรักความเมตตาจะไม่ทำลายสัตว์ป่า ไม่ทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์โลกต่างๆ

ความเมตตากรุณาจะทำให้สภาพแวดล้อมไม่ถูกทำลาย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมก็ตาม

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กฎหมาย

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กฎหมายมีความจำเป็น หากคนในสังคมขาดจริยธรรมจะนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร และในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายและพระราชบัญญัติหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

รัฐธรรมนูญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ฉบับที่ 2517 จนถึงกระทั่งฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติให้สิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับภาครัฐ มีมากถึง 8 มาตราด้วยกันอาจเรียกได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับสีเขียว (Green Constitution)

กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายที่มีจุดมุ่งหมาย ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลักษณะครอบคลุมในทุกๆด้าน กฎหมายฉบับแรกที่ดีถือว่าเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518

- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535

- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

- นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2540-2559

- โครงการสิ่งแวดล้อมสหประชาชาติ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

พัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายดังนี้

1. การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ
2. การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิตเช่น การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้
3. การวางรากฐานด้านการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวทางการพัฒนา

1. ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติและควบคุมดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง
2. ระมัดระวังการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การดำรงชีวิตของคนในชุมชน การสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เป็นไปอย่างรู้คุณค่าโดยการมีส่วนร่วมของผู้ได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
3. การนำจุดแข็งของโอกาสของประเทศ คือ ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพมาสร้างกระบวนการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล ด้วยการวางรากฐานการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ผสมผสานระหว่างทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. การบริหารจัดการความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และการได้รับผลกระทบจากมลพิษโดยสันติ

แนวทางการดำเนินการ

1. การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศส่งเสริมการมีส่วนร่วม ส่งเสริมศักยภาพและจิตสำนึกเป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจเพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ

มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์และข้อมูลแผนที่ 1:4000 เพื่อใช้กำหนดแนวเขตอนุรักษ์ที่ชัดเจน วางระบบการถือครองให้คนยากจน สนับสนุนการวิจัยร่วมระหว่างภาควิชาการกับชุมชนท้องถิ่น ใช้ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมของชุมชนตามลักษณะของระบบภูมินิเวศในการฟื้นฟูฐานทรัพยากร ติดตามการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ จัดทำฐานข้อมูลเพื่อเผยแพร่ต่อชุมชนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการ

ทรัพยากร และร่วมอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ กำหนดมาตรการ “คนอยู่ร่วมกับป่า” ทำกิจกรรมสนับสนุนการฟื้นฟูรักษาระบบนิเวศ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน พัฒนาระบบการป้องกันภัยพิบัติ

2. สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การผลิตที่สะอาดภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรที่ยั่งยืน มีมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลังเพื่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เช่น ลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสะอาด นวัตกรรมเทคโนโลยี การใช้วัฒนธรรม ประเพณี การดำรงชีวิตตามวิถีไทยเพื่อปลูกฝังค่านิยมการบริโภคอย่างพอเพียง ธรรมนูญ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างจิตสำนึกความรู้ เข้าใจและสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

3. การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ มีการจัดองค์ความรู้สร้างภูมิคุ้มกันพัฒนาระบบฐานข้อมูลระดับชาติ ด้านทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ อนุกรมวิธาน คุณสมบัติ การใช้ประโยชน์ ให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนปราชญ์ชาวบ้านและแพทย์แผนไทย นักพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในการสืบทอดองค์ความรู้ ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ คุ้มครองสิทธิชุมชน อนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายของพันธุกรรมท้องถิ่นเพื่อรักษาสายพันธุ์ ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพ ภาคเศรษฐกิจท้องถิ่น และชุมชนสนับสนุนการผลิตพัฒนาศักยภาพชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติและ การวิจัยตลาดของสินค้าบริการที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น นวดไทย สปา เกษตรปลอดสารพิษ พัฒนาจิตความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

2.3 เศรษฐกิจสีเขียว

2.3.1 นิยามเศรษฐกิจสีเขียว

1) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนในปี ค.ศ. 2012 (Rio+20) เผยแพร่เอกสารผลลัพธ์ “the future we want” ระบุว่า เศรษฐกิจสีเขียวเป็นเครื่องมือเพื่อการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน ช่วยปกป้องและเพิ่มพูนทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพด้านทรัพยากร ส่งเสริม รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และขับเคลื่อนโลกไปสู่การพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำโดยเศรษฐกิจสีเขียว ควรเป็นกรอบของการตัดสินใจทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการบูรณาการสามเสาหลักของ การพัฒนาที่ยั่งยืน (เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม)

2) The Global Citizens Center (2012) ให้คำนิยามของเศรษฐกิจสีเขียวในแง่ของ “Triple bottom line” ที่คำนึงถึงความสัมพันธ์ 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า ระบบนิเวศของโลกเป็นระบบปิด มีทรัพยากรจำกัด และศักยภาพในการจัดการและการทดแทนทรัพยากรมีข้อจำกัด เราใช้ชีวิตโดยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ของโลก ดังนั้น เราจึงจะต้องสร้างระบบเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และจะต้องปรับการดำรงชีวิตให้ สอดคล้องกับระบบนั้น สังคม ตั้งอยู่บนความเชื่อว่าวัฒนธรรมและ ศักดิ์ศรีเป็นแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่า เช่นเดียวกันกับทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่ไม่ให้สูญสลายไป เราจึงต้องสร้างระบบเศรษฐกิจ ให้มีชีวิตชีวา เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึง มาตรฐานการดำรงชีวิตเหมาะสม และได้รับโอกาสการในการพัฒนา ตนเองและการเข้าสังคม รากฐานของท้องถิ่น ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าการเชื่อมโยงที่แท้จริงระหว่างกัน เป็นเงื่อนไข เบื้องต้นที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนและความยุติธรรม เศรษฐกิจสีเขียวจึงเป็นการรวบรวม ความต้องการของแต่ละชุมชนท้องถิ่นจากทั่วโลกและตอบสนองความต้องการเหล่านั้นโดยการ ดำเนินการตาม หน้าที่ ผลผลิตสินค้าในท้องถิ่นนั้น ตลอดจนแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างกัน

3) International Trade Union Confederation หรือ ITUC (2012) หลักการเพื่อนำไปสู่ เศรษฐกิจสีเขียว 10 ประการ ดังนี้

- 1) ความเท่าเทียมกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
- 2) การดำเนินการแบบองค์รวมและการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผู้หญิง คนยากจน และแรงงานที่มีทักษะต่าง
- 3) การเปลี่ยนแปลงลักษณะของงานแบบดั้งเดิม และการสร้างงานแบบใหม่ที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อมและงานที่ดีมีคุณค่า
- 4) เคารพในสิทธิของแรงงานและสภาพแรงงาน

5) บรรลุวัตถุประสงค์ทางสังคมและความพึงพอใจต่อความต้องการของมนุษย์ในระยะยาว รวมถึงการเข้าถึงน้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัย พลังงาน ที่ดินสุขภาพ การศึกษา การขนส่ง และวัฒนธรรม

6) ส่งเสริมการใช้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับความสำคัญของแหล่งพลังงานทดแทน การตระหนักถึงต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์วัฏจักรชีวิตและเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Zero Carbon) และของเสีย (Zero Waste)

7) ให้ความสำคัญกับการใช้วัตถุดิบในการผลิตมากกว่าการลดต้นทุนด้านแรงงาน

8) ให้มีระยะเวลาในการเปลี่ยนเข้าสู่เศรษฐกิจสีเขียวสำหรับแรงงานและชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบ รวมถึงการขยายโครงข่ายคุ้มครองทางสังคม พัฒนากลไกทางสังคมเพื่อนำไปสู่นโยบายเศรษฐกิจสีเขียว

9) ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจที่แท้จริงปราศจากการเก็งกำไร

10) ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

4) UNEP (2010) ได้นิยามเศรษฐกิจสีเขียวไว้ว่า เป็นระบบเศรษฐกิจที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม ในขณะที่ลดความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม และความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศได้อย่างมีนัยสำคัญ หรือความหมายอีกนัยหนึ่งคือการปลดปล่อยคาร์บอนในระดับต่างๆ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ในทางปฏิบัติ คือ การเติบโตของรายได้และการจ้างงานจากภาครัฐและเอกชน เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนและมลพิษ สนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันการสูญเสียของความหลากหลายทางชีวภาพและการบริการนิเวศวิทยา โดยเน้นความสมดุลระหว่างการปกป้องสิ่งแวดล้อม การลดปัญหาความยากจนและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสีเขียว ไม่ได้เป็นเป้าหมายที่แตกต่างหรือจะมาแทนที่ แนวคิดเรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) แต่เป็นการมองว่าการจะไปสู่เป้าหมายความยั่งยืนได้ จำเป็นต้องมีการจัดการให้ระบบเศรษฐกิจเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

5) UNCTAD (2010) เศรษฐกิจสีเขียว เป็นระบบเศรษฐกิจที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในปัจจุบันดีขึ้น และสามารถลดความไม่เสมอภาคได้ในระยะยาว และไม่ทำให้ประชาชนรุ่นหลัง ประสบกับความเสียด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาด้านระบบนิเวศที่เสียสมดุล เศรษฐกิจสีเขียว เป็นระบบเศรษฐกิจที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในปัจจุบันดีขึ้น และสามารถลดความไม่เสมอภาคได้ในระยะยาว และไม่ทำให้ประชาชนรุ่นหลังประสบกับความเสียด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาด้านระบบนิเวศที่เสียสมดุล ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เศรษฐกิจสีเขียว

เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจสีเขียวอาจ มีความหมายและขอบเขตที่หลากหลาย ดังนี้

(1) อาจมองเห็นเป็นภาคเศรษฐกิจ เช่น ป่าไม้ ที่ดิน น้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ พลังงาน

(2) อาจหมายถึงแนวปฏิบัติที่ดี เช่น การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน การบูรณาการ ยุทธศาสตร์ การดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม การติดฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์

(3) อาจเป็นทิศทางของนโยบายในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น ราคา สินค้า ภาษี เงินอุดหนุน การลงทุนภาครัฐ การศึกษา การพัฒนาและวิจัย

(4) อาจเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการปฏิบัติดังที่กล่าว มาแล้วข้างต้น

(5) อาจเป็นเป้าหมายสุดท้าย ในการดำเนินนโยบายและ แนวปฏิบัติที่ดีเป็นที่ยอมรับ ในระดับสากล โดยสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุน โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

6) สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) เศรษฐกิจสีเขียว คือ การพัฒนาที่มุ่งไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่ กิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนาดังกล่าว มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกใน ปริมาณที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และสูญเสียความสมดุลในการที่ จะดำรงการดำรงชีวิตและสนับสนุนวิถีชีวิตของประชากรในทุก สาขาการผลิต”

7) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ(2553) เศรษฐกิจสีเขียว คือ เศรษฐกิจที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างความต้องการของมนุษย์กับ ทรัพยากรที่มีอยู่บนโลกใบนี้ โดยทิศทางของเศรษฐกิจสีเขียว คือการให้ความสำคัญต่อ “มูลค่าของการใช้ประโยชน์” (use-value) ไม่ใช่ “มูลค่าการแลกเปลี่ยนหรือเงิน” (exchange-value or money) อีกทั้งดำเนินการโดยคำนึงถึง คุณภาพ ไม่ใช่ ปริมาณ

2.4 การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวของประเทศต่าง ๆ

การดำเนินการเศรษฐกิจสีเขียวของประเทศต่างๆ UNEP (2555) หรือ องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ ได้เรียกร้องให้ประเทศต่างๆ หันมาลงทุน ในอุตสาหกรรมสีเขียวเพื่อสร้างระบบ “เศรษฐกิจสีเขียว” เป็นกลไกในการผลักดันเศรษฐกิจของโลกให้พัฒนา ไปยังทิศทางสีเขียวและยั่งยืน โดยเชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจสีเขียวจะสามารถสร้างงาน การออมเงิน และปกป้อง ผู้ด้อยโอกาส ซึ่ง

ต้องลดปัญหาความยากจนภายในปี พ.ศ. 2558 รวมทั้งลดคาร์บอนและลดการทำลาย สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ มีหลายประเทศที่ขานรับและนำแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวไปปฏิบัติ ดังนี้

2.4.1 นโยบายผลักดันการเติบโตของเศรษฐกิจสีเขียวของสหภาพยุโรป 10

เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2554 สหภาพยุโรปประกาศนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการผลักดันการเติบโตของเศรษฐกิจสีเขียว (Green Growth) โดยคำนึงถึงการรักษาสິงแวดล้อม การลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจก การประหยัดพลังงาน และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์ ที่สำคัญ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์ Europe 2020 มุ่งเน้นการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ 3 ด้าน หนึ่งในนั้นคือ การส่งเสริมการผลิตที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำภายใน ปี ค.ศ.2050 โดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่ การตั้งเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 80-95 ภายในปี ค.ศ.2050 การใช้การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ การใช้พลังงานทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิง อย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตร และการเพิ่มการลงทุนด้านสาธารณูปโภค และเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำในช่วง 40 ปีข้างหน้า

3) นโยบายการขนส่งอย่างยั่งยืน โดยบูรณาการนโยบายด้าน สิ่งแวดล้อมกับนโยบายด้านการขนส่ง และออกมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการขนส่ง อาทิ การจำกัด ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สำหรับรถยนต์โดยสาร รถตู้ ส่งเสริมการใช้การขนส่งรูปแบบผสมในการขนส่งสินค้า อาทิ ถนน-รถไฟ เรือ-รถไฟ รถไฟ-เครื่องบิน เป็นต้น

2.4.2 นโยบายภาษีสิ่งแวดล้อมในเยอรมัน

เมื่อปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลเยอรมันได้ผลักดันนโยบายภาษีสิ่งแวดล้อมเป็นผลสำเร็จ โดยได้มีการปฏิรูปภาษีสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มภาษีในทุกภาคส่วนที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ภาษีพลังงาน ทั้งพลังงานที่ใช้ทำความร้อนหรือผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งภาษีที่ใหญ่ที่สุด โดยนำเอาภาษีที่ได้ส่วนนี้ มาลดอัตราภาษีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งเป็นวิธีการที่โยกย้ายค่าใช้จ่ายทางภาษีจากภาคส่วน หนึ่งไปยังอีกภาคส่วนหนึ่ง จึงไม่กระทบต่อภาคธุรกิจหรือภาคครัวเรือน นอกจากนี้ การเพิ่มภาษีสิ่งแวดล้อม ยังเป็นเครื่องมือหนึ่งในการลดความผันผวนทางเศรษฐกิจ โดยการนำภาษีที่ได้เพิ่มนั้นไปใช้ในการลดภาษี ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันก็สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ นอกจากการเพิ่มภาษี สิ่งแวดล้อมแล้ว เยอรมนียังมีการทบทวนนโยบายอุดหนุน โครงการที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การตั้งนิคม อุตสาหกรรม หรือการสนับสนุนให้มีการเกษตรที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อทำลายธรรมชาติโดยตรง และสุดท้ายภาระเหล่านี้ก็จะตกไปที่ประชาชนในอนาคตต่อไป

2.4.3 เกษตรอินทรีย์ในประเทศคิวบา

ประเทศคิวบาอยู่ในช่วงการปรับเปลี่ยนระบบการทำการเกษตรให้เป็นเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากวิกฤติอาหารที่ส่งผลกระทบต่อประเทศคิวบาในช่วงต้นปี ค.ศ. 1990 ประกอบกับการล่มสลายของสหภาพโซเวียต และการห้ามค้าขายระหว่างประเทศที่ยาวนาน ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเกษตรในประเทศ ทำให้ผู้ผลิตหันมาลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร อาทิ ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี รวมถึงลดการใช้น้ำมัน (ปิโตรเลียม) ซึ่งถือเป็นโอกาสในการเปลี่ยนรูปแบบการผลิตไปสู่เกษตรอินทรีย์ เพื่อประโยชน์ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ยังปรับเปลี่ยนพื้นที่การเกษตรมากกว่าร้อยละ 80 ที่เคยเป็นของรัฐให้มาสู่มือของเกษตรกร และจัดตั้งวิสาหกิจให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ และแม้ว่าเกษตรกรเหล่านี้จะไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ก็ได้รับอนุญาตให้เช่าที่ดิน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตราบเท่าที่ ยังมีการผลิตพืชสำคัญๆ ตามโควตาที่ได้รับ และเกษตรกรสามารถขายพืชอาหารที่ผลิตเกินจากโควตาได้ โดยใช้ ราคาเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์แบบใหม่ๆ เช่น ปุ๋ยชีวภาพ, ไล่เห็บ, ปุ๋ยหมัก และมูลของสัตว์ นอกจากนี้ เกษตรกรได้นำเทคนิคแบบดั้งเดิมกลับมาใช้ใหม่ เช่น การปลูกพืชแซม และการใช้ ปุ๋ยคอก เพื่อเพิ่มผลผลิต อีกทั้ง มีการใช้นโยบายสาธารณะเพื่อสนับสนุนเกษตรอินทรีย์ในเมือง (National Programme of Urban Agriculture) ในปี พ.ศ. 2537 โดยส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตเมืองผลิตสินค้าที่มี ความหลากหลาย เน้นสุขภาพ และความสดใหม่ เปลี่ยนพื้นที่หลังบ้านของชาวเมืองเมืองฮาวานาให้เป็นฟาร์ม ขนาดเล็ก และพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ ส่งผลให้เกิดงานใหม่และได้รับค่าจ้างที่ดี 350,000 ราย (จากแรงงาน 5 ล้าน) โดยฮาวานามีผลผลิตจากผักและผลไม้ปีละ 4 ล้านตัน และประชาชนในเมืองสามารถผลิตสินค้าเกษตร เองได้ 2.2 ล้านคน

2.4.4 พลังงานแสงอาทิตย์ในประเทศบาร์เบโดส

บาร์เบโดสเป็นประเทศเกาะขนาดใหญ่ที่พึ่งพาการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง (Fossil Fuels) เป็น หลัก จึงมีความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ดังนั้น รัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์แห่งชาติ ปี ค.ศ. 2006 – 2025 เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยการแสวงหาแหล่งพลังงานทดแทน และมุ่งเพิ่ม จำนวนเครื่องทำน้ำร้อนพลังแสงอาทิตย์ในครัวเรือนให้ได้ร้อยละ 50 ภายในปี ค.ศ. 2025 ปัจจุบันเครื่องทำ น้ำร้อนพลังแสงอาทิตย์เป็นเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศบาร์เบโดส โดยมีการติดตั้งแล้วเกือบครึ่งหนึ่งของผู้อาศัยในประเทศ ในปี ค.ศ.2002 บาร์เบโดสลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนได้ 15,000 เมตริกตัน และประหยัดเงินได้มากกว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการใช้ระบบเครื่องทำน้ำร้อน พลังงานแสงอาทิตย์จำนวน 35,000 เครื่อง นอกจากนี้การศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมรูปแบบ

พลังงานหมุนเวียนและการอนุรักษ์พลังงาน โดยคณะกรรมการด้านการฝึกอบรมของบาร์เบโดสได้สร้างโอกาสทางอาชีพ เพื่อเพิ่มทักษะให้กับคนท้องถิ่น เช่น การฝึกอบรมด้านเทคนิคสำหรับเครื่องทำน้ำร้อนพลังงาน แสงอาทิตย์ ปัจจุบัน มี 3 บริษัทใหญ่ที่ครองตลาดการติดตั้งและการผลิตของเครื่องทำน้ำร้อนพลังงาน แสงอาทิตย์ และได้ขยายตลาดไปสู่ตลาดคาร์เบียนในหมู่เกาะใกล้เคียงของตรินิแดดและเซนต์ลูเชีย โดยรัฐบาล สร้างแรงจูงใจทางการเงินให้ผู้ผลิต เช่น การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อช่วยขยายการลงทุนและการเติบโตของ อุตสาหกรรมเครื่องทำน้ำความร้อนพลังงาน แสงอาทิตย์ ปี ค.ศ.2008 บาร์เบโดสมีการติดตั้งเครื่องทำน้ำร้อน พลังงานแสงอาทิตย์ประมาณ 40,000 เครื่องหรือร้อยละ 75 ของการติดตั้งในประเทศ และจากประมาณการ ล่าสุด บาร์เบโดสมีเครื่องทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์ทั้งหมด 91,406 เครื่อง กล่าวได้ว่า รัฐบาลบาร์เบโดส ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการใช้เครื่องทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งการเติบโตของการใช้เครื่องทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงวิถีคิดที่คำนึงถึงทรัพยากร อีกทั้งสามารถกระตุ้นการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสร้างความตระหนักถึงการส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงานหมุนเวียน

2.4.5 การจัดการของเสียในสาธารณรัฐเกาหลี

การจัดการของเสียและการรีไซเคิลในสาธารณรัฐเกาหลี ไม่เพียงแต่จะช่วยลดปริมาณของเสียแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้มีการนำของเสียเหล่านี้กลับมาใช้เป็นพลังงานอีกด้วย ในช่วงปีที่ผ่านมา อัตราการรีไซเคิลได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ขณะเดียวกัน ก็สามารถสร้างงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร หมุนเวียนได้เป็นจำนวนมาก (Resource Recirculation Society) นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 2003 รัฐบาลเกาหลี ประกาศใช้ระบบ “ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต” (Extended Producer Responsibility: EPR) โดย ให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีการรีไซเคิลสินค้าของตนจำนวนหนึ่ง คาดว่า ภายใน 5 ปีนับตั้งแต่เริ่มดำเนินการ EPR จะมีการรีไซเคิลของเสียประมาณ 6,067,000 ตัน สร้างผลตอบแทนเป็นเงินจำนวน 1.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ค.ศ. 2008 จะมีผลิตภัณฑ์พลาสติกรีไซเคิลจำนวน 69,213 ตัน สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจประมาณ 69 ล้านเหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ ในช่วงปี 2003-2006 ระบบ EPR ยังสามารถสร้างงานขึ้นใหม่ได้ถึง 3,200 งาน กล่าวได้ว่า โครงการ EPR ทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก โดยมีการรีไซเคิลสินค้าแทนการขุดกลบ ขยะหรือเผาขยะ ทำให้ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลดลงทุกปี โดยเฉลี่ยปีละ 41,000 ตัน นอกจากนี้ ยังป้องกันการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการขุดกลบหรือเผาขยะพลาสติกได้ประมาณ 23,532 ตัน แม้ว่าปริมาณของเสียในประเทศจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 แต่ร้อยละของปริมาณขยะที่นำกลับมารีไซเคิลก็ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1995 มีการขุดกลบขยะของเสียร้อยละ 72.3 และมีการนำ กลับมาใช้ใหม่ร้อยละ 23.7 ขณะที่ในปี ค.ศ. 2007

มีการรีไซเคิลขยะร้อยละ 57.8 และขุดกลบร้อยละ 23.6 นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 2007 มีการรีไซเคิลของเสียมากถึงร้อยละ 81.1

2.4.6 การบริหารจัดการการปลูกป่าในแทนซาเนีย

ป่าดงดิบ ป่าไม้ และทุ่งหญ้ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมือง Makete ในประเทศแทนซาเนีย และยังช่วยปกป้องแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการเกษตรและการผลิตปศุสัตว์ แนวทางการดำเนินงานของเมือง Makete คือ การสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยปลูกป่า ซึ่งนอกจากจะเพิ่มความสามารถในการฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศแล้ว ยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ท้องถิ่นและคนในเมืองอีกด้วย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่แทนซาเนียและชุมชนท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการประเมินและติดตามผล ของการบริหารจัดการป่าไม้และการตลาดของไม้สัก โดยกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จะได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาแผนการดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้ประโยชน์จากไม้ มีการตั้งอัตราและราคาสำหรับ ผลิตภัณฑ์ และกำหนดผลกำไรที่ควรได้รับ ซึ่งจะช่วยพัฒนาการอนุรักษ์ป่าไม้ ในแง่ของพื้นที่และความหนาแน่นของการปลูกป่า และยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการดินและน้ำ นอกจากนี้ยังให้ความรู้แก่สตรีและเด็กผู้หญิงด้วยโอกาสที่ทำงานในการจัดการป่าไม้และการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ ในการคัดเลือก สายพันธุ์ จัดเตรียมที่ดิน พื้นที่ปลูก และระยะห่างที่เหมาะสม การจัดการป่าไม้ และช่องทางตลาดสำหรับ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้ผลิตมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นของเมือง Makete สามารถ เก็บรายได้จากการขายไม้เพิ่มขึ้นร้อยละ 64 ซึ่งการสร้างแหล่งรายได้ใหม่นี้ กระตุ้นให้มีการจัดตั้งเงินฝากออมทรัพย์ของชุมชน และการให้สินเชื่อทางการเงินแก่ผู้มีรายได้ต่ำ โดยใช้ป่าที่ปลูกขึ้นของพวกเขาเป็นหลักประกัน 28 ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม สนับสนุนให้เกิดการออม และการดำเนินงานด้านสินเชื่อระหว่าง สมาชิก นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชนในชนบท และเศรษฐกิจโดยรวมอีกด้วย

2.4.7 พลังงานหมุนเวียนในสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาชนจีน ให้ความสำคัญกับการดำเนินยุทธศาสตร์การลดการปล่อยก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์ มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งพลังงานหมุนเวียน โดยแผนชาติฉบับที่ 11 (ปี ค.ศ. 2006-2010) ได้มีการจัดสรรสัดส่วนการลงทุนสีเขียว (Green Sectors) โดยเน้นการใช้พลังงานหมุนเวียนและการใช้พลังงาน อย่างมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายว่าการบริโภคพลังงานต่อ GDP ปี ค.ศ. 2010 จะต้องลดลงร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2005 นอกจากนี้ รัฐบาลจีนมุ่งมั่นที่จะผลิตพลังงานหมุนเวียนให้ได้ร้อยละ 16 ของพลังงานต้น กำเนิด (Primary Energy) 11 ภายในปี ค.ศ. 2020 ทั้งนี้ กฎหมายพลังงานหมุนเวียนของจีน ถือเป็นกรอบหลัก ในการพัฒนาสาขาพลังงาน โดยมีการออกกฎหมายจูงใจทางการเงินหลายอย่าง เช่น กองทุนแห่งชาติเพื่อ ส่งเสริมการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน การให้กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ และ

ให้สิทธิพิเศษทางภาษีสำหรับโครงการ พลังงานหมุนเวียน และเรียกร้องให้ผู้ประกอบการซื้อสินค้าจากผู้ผลิตพลังงานหมุนเวียน ซึ่งการลงทุนและการ สิ่งจูงใจเหล่านี้ จะช่วยสนับสนุนให้เกิดเติบโตของการพัฒนาพลังงานลมและพลังงานแสงอาทิตย์ ทั้งนี้ ศักยภาพในการผลิตพลังลมของจีนในปี ค.ศ.2005-2009 เติบโตมากกว่าร้อยละ 100 ต่อปี โดยปี ค.ศ.2009 จีนกลายเป็นผู้นำของโลกในการติดตั้งพลังลมขนาดความจุ 13.8 GW และมีกำลังการผลิตในการติดตั้งเป็นอันดับ สองจากสหรัฐฯ และปัจจุบันจีนเป็นผู้ผลิตพลังงานจากเซลล์แสงอาทิตย์รายใหญ่ที่สุดของโลก โดยปี 2552 จีนสามารถผลิตพลังงานจากเซลล์แสงอาทิตย์ได้ร้อยละ 45 ของโลก โดยสามารถติดตั้งพลังงานจากเซลล์ แสงอาทิตย์ได้ 160 MW และเชื่อมกับสายส่งไฟฟ้า และยังมีโครงการนำร่องขนาดใหญ่ สำหรับติดตั้งพลังงาน จากเซลล์แสงอาทิตย์ 12GW ซึ่งอาจทำให้จีนกลายเป็นตลาดหลักในเอเชีย และทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ จีนยังมีนโยบายส่งเสริมพลังงานชีวมวล (Biomass) ด้วยมาตรการต่างๆ อาทิ การให้เงินอุดหนุนแก่ ผู้ผลิต การส่งเสริมการค้าและพัฒนา และการออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานชีวมวล เห็นได้ว่าประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาสาขาพลังงานมากที่สุด สำหรับประเทศกำลังพัฒนาอีก หลายๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ยังให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมไม่มากนัก สาเหตุสำคัญมาจากกระด้างรายได้ที่น้อยกว่า ประเทศกำลังพัฒนาจึงให้ความสำคัญกับการเร่งพัฒนาประเทศ เร่งสร้างรายได้ เพื่อให้มีโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้มีงบประมาณเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ามาก ทั้งนี้ ประเทศกำลังพัฒนาหลาย ประเทศมีความเห็นว่า หากจะสร้างความเป็นธรรมในการรักษาสิ่งแวดล้อมโลก ประเทศพัฒนาแล้วควรช่วยสนับสนุนทางการเงิน เทคโนโลยี และช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบ ทำลายสิ่งแวดล้อมในระดับสูงในอดีตของประเทศพัฒนาแล้ว

2.5 การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย

จากการรวบรวมคำนิยามและแนวทางการดำเนินการไปสู่เศรษฐกิจสีเขียวในบริบทภาคการเกษตร พบว่า การดำเนินงานของประเทศไทยมีผ่านมา อาทิ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรรมยั่งยืน เป็นต้น และ การดำเนินการในอนาคต มีแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจสีเขียว โดยมุ่งเน้นสร้างสมดุลระหว่างมนุษย์กับทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งในเอกสารผลลัพธ์การประชุม “The Future We Want” ก็ได้ระบุไว้ว่า แนวนโยบายเศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนและ การจัดการความยากจน เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการกำหนดนโยบาย แต่ก็ยังไม่ควรกำหนดเป็นเรื่องตายตัว โดย แต่ละประเทศสามารถเลือกใช้วิธีการ วิสัยทัศน์ รูปแบบ และเครื่องมือที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม และ ความสำคัญก่อนหลังของประเทศตน

เพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งสามมิติโดยการดำเนินการภายในประเทศ ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจสีเขียว สรุปได้ดังนี้

2.5.1 การดำเนินการภายในประเทศ

1) เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการและเครื่องมือพื้นฐานในการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและในอนาคต มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจที่เติบโตอย่างมีคุณภาพ ยั่งยืน สมดุล เท่าเทียม มั่นคง และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งยังสามารถสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจอีกด้วย ซึ่งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเช่นเดียวกับเป้าหมายสูงสุดของเศรษฐกิจสีเขียว ทั้งนี้ได้มีการบรรจุปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 และฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 (วิรัช, 2551) รวมถึงแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่คำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สรุปดังนี้

(1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ให้ความสำคัญกับแนวทางหลักการ และเป้าหมายที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การเริ่มฟังความคิดเห็นจากภาคีพัฒนากำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางเพื่อไปสู่เป้าหมายของความแข็งแกร่ง รวมทั้งเน้นการกระจายรายได้ สำหรับแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 3 ด้าน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร [สศก.], 2539) ได้แก่

(1.1) ด้านความสามารถในการแข่งขัน โดยการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ เหมาะสม การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ การจูงใจภาครัฐและเอกชนในการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร (โดยการฝึกอบรม ส่งเสริมระบบการผลิตแบบมีสัญญาข้อตกลง และลดความเสี่ยงโดย รัฐร่วมรับความเสี่ยงด้วย) การพัฒนาตลาดกลางสินค้าเกษตร การขยายการประกันภัยสินค้าเกษตรและการกำหนดมาตรฐานและปรับปรุงสินค้าเกษตร

(1.2) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยออกพระราชบัญญัติป่าชุมชน การพัฒนาโครงสร้างการจัดการลุ่มน้ำ การจัดการทรัพยากรชายฝั่งและทรัพยากรประมง การกำหนดเขตเศรษฐกิจสินค้าเกษตร

(1.3) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กรเกษตรกร โดยการแก้ไขปัญหาระงางานขาดแคลนและการคุ้มครองแรงงานภาคเกษตร (ใช้มาตรการทางกฎหมายและกำหนดมาตรการจูงใจ 30 การลงทุนผลิตเครื่องมือ เครื่องจักรกลเกษตรทดแทนแรงงานในอนาคต จัดตั้ง

ตลาดแรงงานเกษตร) การสร้างเครือข่ายการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน และการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร

(2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เริ่มนำการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน เริ่มกล่าวถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงทางการค้า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจ ความอ่อนแอของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย การยึดถือ การไปสู่จุดสมดุลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งเน้นความรู้และจริยธรรมด้วย สำหรับแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 4 ยุทธศาสตร์หลัก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2544) ได้แก่

(2.1) การสร้างความเข้มแข็งตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนิน โครงการอันเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริ (เพื่อศึกษาทดลองการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ ฟันฟุทรัพยากร ที่ดิน ป่าไม้ ป่าชายเลน แหล่งประมง และการพัฒนาฝนหลวง) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาการผลิตในรูปแบบเกษตรยั่งยืน (ได้แก่ เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร และเกษตรทฤษฎีใหม่) การพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (สร้างเครือข่ายสนับสนุนด้านวิชาการและ เงินทุนผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การอบรม และดูงาน รวมถึงสนับสนุนการแปรรูปอย่างง่ายใน ระดับครัวเรือน) และสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชน (โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สร้างองค์กร เพื่อระดมทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแหล่งข้อมูลทั้งด้านการผลิต การแปรรูป และ การรับรองคุณภาพ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาตลาดแนวใหม่)

(2.2) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร แผนใหม่ (ด้านการแปรรูป การเก็บรักษา บรรจุภัณฑ์ คุณลักษณะ/รูปลักษณะสินค้า ด้านพลังงานจาก วัสดุชีวภาพ การเกษตร ด้านอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร และส่งเสริมนักวิจัยร่วมมือกับ สถาบันการศึกษาและ องค์กรวิจัยทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงวิจัยต่อยอดจากเทคโนโลยีพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต (โดยการกระจายพันธุ์ดี กำหนดเขตเศรษฐกิจ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์) การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร (สนับสนุนการลงทุนของเอกชนและองค์กร เกษตร ปรับปรุงระบบการขนส่ง ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรค) การปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานสินค้า เกษตรและผลิตภัณฑ์ (โดยกำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยี GAP GMP HACCP สนับสนุนสถาบันการศึกษา ศึกษาและวิจัยข้อมูลการตลาด) และเพิ่มศักยภาพการจัดการตลาดทั้งในและต่างประเทศ (โดยการสร้างเครือข่ายพันธมิตร พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้า)

(2.3) การพัฒนาคนและองค์กรเกษตรกร โดยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และ การมีส่วนร่วมแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เสริมสร้างหลักประกันด้านสังคม ให้แก่เกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร แก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร เพิ่มโอกาสและความสามารถในการประกอบอาชีพของเกษตรกร เพิ่มศักยภาพการออมในชนบท เพิ่มทักษะและความสามารถของบุคลากรรัฐในภาคเกษตร ลดความเสี่ยงและจัดระบบประกันภัยสินค้าเกษตร 31

(2.4) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยรักษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้เสื่อมโทรมไปกว่าในปัจจุบันและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม แก้ไขปัญหาความขัดแย้งของ กระบวนการความคิดควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง บริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติของป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ กลุ่มน้ำ และประมงน้ำจืด ทรัพยากรดินและที่ดิน ทรัพยากรทะเล และชายฝั่ง และความหลากหลายทางชีวภาพ การปรับปรุงการจัดการที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร (โดยกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม กระจายโอกาสให้กับเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตรให้เช่าหรือเช่าซื้อทำการเกษตรในที่ดินของเอกชนที่ประสงค์จะให้รัฐจัดระบบที่ดิน)

(3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ยังคงยึดถือการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป เน้นความสำคัญด้านสังคมรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในกรอบ แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ตลอดจนใช้เป็นกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่า “สังคมสีเขียว” สำหรับแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกครัวเรือน การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารมีมูลค่าเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร เน้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2550) โดยขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ดังนี้

(3.1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร เน้นการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกรโดยผ่านปราชญ์ชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหา พัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการ พัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรชุมชนอย่างยั่งยืน สร้างกลไกการบริหารจัดการด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาดโดยใช้ขบวนการวิสาหกิจชุมชนในรูปวิสาหกิจชุมชน

หรือสหกรณ์ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนดำเนินการด้านการตลาด จัดสรรที่ดินทำกิน การกระจายสิทธิและสนับสนุนการใช้ประโยชน์ที่ดิน เร่งรัดการแก้ไขหนี้สินของเกษตรกรอย่าง ต่อเนื่องและเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเชิงสุขภาพเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกร

(3.2) การพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อให้เกิดความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหารเป็น แหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรเพื่อแปรรูป และเป็นวัตถุดิบ สนับสนุน ภาคอุตสาหกรรมและสาขาอื่น ๆ สนับสนุนสินค้าที่มีโอกาสจากฐานการผลิตบนความ หลากหลายทางชีวภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เน้น การลดต้นทุน ด้วยการสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ ปุ๋ยอย่างเหมาะสมและ พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร 32 ในระดับชุมชน เช่น โรงสีชุมชน โรงปุ๋ยอินทรีย์ ชุมชน และเครื่องจักรกลเกษตรขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา ประยุกต์ใช้นวัตกรรมพื้นบ้าน ผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ปรับปรุงคุณภาพสินค้า (Niche Products) และขยายกำลังการผลิต เน้นการจัดทำมาตรฐานสินค้า สร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร สร้างตราสินค้า (Brand) ส่งเสริมการ ผลิตและการแปรรูปสินค้า พัฒนาด้านการตลาด บริการ ระบบ Logistics และเศรษฐกิจการเกษตร ระหว่างประเทศ มุ่งเน้นให้การผลิตภายในประเทศตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในและ ต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยดำเนินการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ เน้นการเจรจา การลด อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) และการอำนวยความสะดวกทางการค้า ให้ความร่วมมือใน การพัฒนาด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมในเวทีโลก รวมทั้งผลักดันความคิดริเริ่มของภูมิปัญญาไทย ในภูมิภาค เน้นการดำเนินการในประเภทสินค้าเกษตรที่สร้างรายได้จากการส่งออก สินค้าเกษตรที่มี โอกาสในการแข่งขันทางการค้า และสินค้าเกษตรที่ต้องปรับโครงสร้างการผลิต เนื่องจากไม่ สามารถแข่งขันทางการค้าได้

(3.3) การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร ให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุล ของการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์โดยให้มีการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ใช้ได้อย่างยั่งยืนและไม่กระทบสิ่งแวดล้อม กระจายอำนาจและแบ่งปันผลประโยชน์ จากการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่าง เป็นธรรมโดยจัดการและฟื้นฟูพื้นที่ทางการเกษตร พื้นที่แหล่ง น้ำ และทรัพยากรประมงด้วยการเพิ่มความสมบูรณ์ ทรัพยากรชายฝั่ง ควบคุมการใช้เครื่องมือ ประมงที่ผิดกฎหมาย ป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดจากภาวะ โลกร้อน ยุติการทำลาย หน้ที่ดิน ลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร ป้องกันการชะล้างของดิน บริหารจัดการ น้ำเพื่อ การผลิต และป้องกันอุทกภัย รักษาคุณภาพน้ำ รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรการเกษตร เพื่อการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความยั่งยืน

(3.4) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานขององค์กรภาครัฐให้ยึดหลักธรรมาภิบาล บริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใสในการปฏิบัติราชการ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรภาครัฐ เน้นการบริหารความเสี่ยง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรเป็นหลักเพื่อให้องค์กรของรัฐเป็นที่ยอมรับด้านความสามารถของบุคลากรปรับบทบาทหน่วยงานให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อนกัน เพื่อดำเนินภารกิจที่สนับสนุนเชื่อมโยง เกื้อกูล สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเหมาะสม กระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชน โดยการสนับสนุนระบบบริหารเชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการที่ยึดพื้นที่ดำเนินการกิจ การมี ส่วนร่วมในระดับภูมิภาค และการเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับต่อไปนี้

- 3.1 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาบริบทเบื้องต้น เป็นการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การศึกษาดำรงเอกสาร และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 3.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ทางด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 3 คน
- 3.2.2 กลุ่มตัวอย่างประชุมเชิงปฏิบัติการ ชาวบ้านในชุมชน
- 3.2.3 การศึกษาครั้งนี้กำหนด ในพื้นที่เป้าหมาย จังหวัดเพชรบูรณ์

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาบริบทเบื้องต้น เป็นการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

3.3.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในจังหวัดเพชรบูรณ์

3.3.2 กำหนดพื้นที่ในการส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์โดยการจัดกิจกรรม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว

3.3.3 สํารวจข้อมูลพื้นฐานทั่วไปภายในหมู่บ้าน จากกลุ่มผู้นำชุมชน และชาวบ้านอำเภอ เมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถามและบทสัมภาษณ์

3.4.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมชุมชน และชาวบ้านลงมือทำกิจกรรมในภาคปฏิบัติ ณ พื้นที่ที่เกิดปัญหา เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการนำความรู้ที่ได้รับจากภาคทฤษฎีมาช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน

3.4.4.1 กิจกรรมศึกษาดูงานเพื่อเก็บข้อมูลภาพรวมชุมชน

3.4.4.2 กิจกรรมให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3.4.4.3 กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน

3.4.4.4 กิจกรรมรับสมัครสมาชิกกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิตสีเขียว

3.4.4.5 กิจกรรมติดตามผลการเข้าร่วมเป็นสมาชิกครอบครัวในกิจกรรมส่งเสริม ชุมชนต้นแบบวิถีชีวิตให้เป็นชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.4.4.6 กิจกรรมรายงานผลการดำเนินงาน

3.4.5 สรุปผลการดำเนินงาน และมีการติดตามความสำเร็จและประเมินผลการจัดกิจกรรม จากกลุ่มเป้าหมายภายในชุมชน

3.4.6 สรุปผลการวิจัย

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

มีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการหลังจากรวบรวม และทำการตรวจสอบ แบบสอบถามให้สมบูรณ์ จึงได้วิเคราะห์ผลโดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ

3.5 การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

การวิเคราะห์ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อ
คำถาม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (มณฑัย, 2548) ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น 1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

จากนั้นนำมาแทนค่าในสูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

โดยที่ IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency)

$\sum R$ = ค่าผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

0.50 ถึง 1.00 หมายถึง สอดคล้อง

-0.50 ถึง 0.49 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1.00 ถึง -0.49 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อ

s_i^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

s_t^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละคน
 N แทน จำนวนนักเรียน
 $\sum$ แทน ผลรวม

ขอบเขตของค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็น คือ

ค่าน้ำหนัก	ความหมาย
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวโดยมีผลวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 4.1 ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- 4.2 กรอบแนวคิดรูปแบบเศรษฐกิจสีเขียว
- 4.3 แผนการส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดเพชรบูรณ์
- 4.4 ผลการส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดเพชรบูรณ์
 - 4.4.1. กิจกรรมให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
 - 4.4.2. กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน
 - 4.4.3. กิจกรรมรับสมัครสมาชิกกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิตสีเขียว
 - 4.4.4. กิจกรรมติดตามผลการเข้าร่วมเป็นสมาชิกครบถ้วนในกิจกรรมส่งเสริม

4.1 ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชนต่าง ๆ ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 150 คน

การสำรวจครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก และข้อเสนอแนะ นำผลสรุปที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมชุมชน ให้ตรงกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เพื่อให้ความรู้และช่วยแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนในระยะยาว

จากผลการสำรวจข้อมูล พบว่า ภายในหมู่บ้านของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากอำเภอเมืองเพชรบูรณ์มากแต่กลับไม่ได้รับการพัฒนาด้านทรัพยากรคน

และสิ่งแวดลอมเท่าที่ควร การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดลอมและทรัพยากรธรรมชาติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทรัพยากรธรรมชาติ

ด้านดิน ในพื้นที่ชุมชน มีการทำเกษตรกรรมแบบเชิงเดี่ยว และมีการใช้สารเคมีอย่างแพร่หลายมาเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้สภาพพื้นดินเสื่อมโทรม ไม่มีสารอาหาร สัตว์จำพวกแมลงที่มีประโยชน์และมีโทษ สัตว์ย่อยสลาย อินทรีย์วัตถุ ตัวห้ำตัวเบียน ที่มีอยู่ภายในดินและสิ่งแวดลอมหายไป ทำให้ขาดความสมดุล และสารอาหารภายในดินเสียไป

ด้านน้ำ การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรรม ในฤดูแล้งจะหาแหล่งน้ำค่อนข้างยาก มีการแบ่งจัดสรรแหล่งน้ำเพื่อชาวบ้านไม่เป็นระบบ จึงส่งผลต่อการทำเกษตรกรรม ผลผลิตไม่มีคุณภาพ ราคาตกต่ำ

ด้านสิ่งแวดลอม ป่าไม้ สวนสาธารณะ ป่าไม้และสิ่งแวดลอมยังคงอุดมสมบูรณ์อยู่ แต่ภายในหมู่บ้านไม่มีสวนสาธารณะ และในพื้นที่เกษตรกรรมขาดความสมดุลของธรรมชาติไปตั้งแต่ชาวบ้านเริ่มใช้สารเคมีในทุกขั้นตอนของการทำเกษตรกรรม

ทรัพยากรมนุษย์

การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้าน อาชีพหลักของชาวบ้าน คือ การทำเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ข้าวโพด และรองลงมา คือ การทำงานรับจ้างทั่วไป เนื่องจากการทำเกษตรกรรมแบบเชิงเดี่ยวไม่มีการผสมผสานเมื่อถึงเวลาที่ต้องรอเก็บผลผลิต เกษตรกรจะว่าง จะไปหารายได้เสริมระหว่างนั้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน และสอบถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านด้านต่าง ๆ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านให้ความสำคัญและตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้สำรวจข้อมูลสามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อย สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

อันดับ 1 ปัญหาด้านการให้การศึกษาแก่เยาวชน

เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ภายในหมู่บ้านตระหนักถึงความสำคัญของพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีพระราชประสงค์จะช่วยบรรเทาทุกข์ของราษฎรทุกพื้นที่ของประเทศไทยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไปพร้อมๆ กัน โดยถ่ายทอดแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงผ่านทางโครงการอันเนื่องมาจากหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านต่าง ๆ ซึ่งนอกจากเยาวชนจะมีความรู้ด้านวิชาการในห้องเรียนแล้ว ยังสามารถนำความรู้ในการมีวิถีชีวิตตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ไปเผยแพร่ให้คนรุ่นเก่าในชุมชนหันมาวิถีชีวิตที่ถูกต้อง จะเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านไปในตัว

อันดับ 2 ปัญหาด้านการขาดความรู้ในการทำการเกษตรกรรมที่ถูกต้องของสมาชิกเกษตรกรในชุมชน

เนื่องจากชาวบ้านยังขาดความรู้ในการทำการเกษตรกรรม เช่น มีการทำการเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว ไม่ได้ทำแบบผสมผสาน จึงทำให้เมื่อผลผลิตราคาตกต่ำ เกษตรกรจึงขายได้ราคาไม่ดี และไม่มีผลผลิตชนิดอื่นๆ ไปทดแทน นอกจากนั้นประเด็นสำคัญคือการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรกรรมอย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นอันตรายต่อตัวเกษตรกรเองและผู้บริโภคด้วย ทรัพยากรธรรมชาติจึงเสื่อมโทรม เนื่องจากการใช้สารเคมีทำให้สมดุลทางธรรมชาติเสียไป

อันดับ 3 ปัญหาด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ การบริหารจัดการน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค

ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรมเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะฤดูแล้ง ฝนไม่ตก ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ทำให้แหล่งน้ำแห้งขอด บริเวณแหล่งน้ำที่ทำแก้มลิงไม่มีน้ำสำรองที่เพียงพอ ขนาดของทางส่งน้ำไปตามบ้านเรือนมีขนาดเล็ก และต้นทุน

อันดับ 4 ปัญหาด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน

จากการที่เกษตรกรต้องใช้จ่ายเงินไปกับการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรกรรม และมีการจ้างแรงงานเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้มีการลงทุนสูง และผลผลิตได้ราคาต่ำ ไม่คุ้มทุน ชาวบ้านมีหนี้สินจากการกู้ยืมระบบ ไม่มีการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและพึ่งพาตนเอง สาเหตุสำคัญของการมีปัญหาด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน คือชาวบ้านมักใช้ชีวิตฟุ่มเฟือยไปกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน เช่น การใช้พาหนะ การใช้เครื่องมือสื่อสาร ซึ่งได้มากจากการกู้ยืมระบบเป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะจากผู้นำชุมชนและชาวบ้าน

1. อยากให้มีการจัดกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่โรงเรียนภายในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการปลูกฝังความรู้และการแก้ปัญหาให้เยาวชนคนรุ่นใหม่มีแนวคิดที่ถูกต้องและเผยแพร่ให้คนรุ่นเก่าได้ด้วย

2. อยากให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรกรรมแบบผสมผสานแก่ชาวบ้าน

3. การแก้ปัญหาเยาวชนขาดการศึกษา ช่วยบรรณรักษ์เพื่อให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการศึกษา และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป อย่างน้อยมัธยมปลาย หรือวุฒิปริญญาตรี

4.2 กรอบแนวคิดรูปแบบเศรษฐกิจสีเขียว

แม้จะยังไม่มีข้อสรุปเกี่ยวกับแนวคิดและนิยามเศรษฐกิจสีเขียวที่ตกลงยอมรับร่วมกันชัดเจน แต่ประเทศไทยก็ได้บรรจุแนวคิดดังกล่าวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ในประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตไทย และความตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันนำไปสู่สังคมและเศรษฐกิจสีเขียว ที่มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประเทศก้าวไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ โดยมุ่งเน้นสู่การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่ “เศรษฐกิจสีเขียว” เช่น

- (1) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (2) การปรับเปลี่ยน กระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรมสู่การผลิตแบบ Green/Low Carbon และสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- (3) ส่งเสริมการทำการเกษตรที่เกื้อกูลกับระบบนิเวศ ตามแนวคิดของ การทำเกษตรกรรมยั่งยืน ส่งเสริมการทำการเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร และเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- (4) สร้างโอกาสทางการตลาดให้กับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม
- (5) ปรับพฤติกรรมผู้บริโภคสู่สังคมคาร์บอนต่ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- (6) สร้างรายได้จากการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ
- (7) การปรับโครงสร้างภาคเกษตรไปสู่การผลิตที่ ยั่งยืน
- (8) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพลังงานและขนส่งไปสู่การใช้พลังงานสะอาด และ (9) การพัฒนาตลาด คาร์บอนเครดิตและการใช้ประโยชน์จาก CDM

การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) กระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2553 ครม. มีมติเห็นชอบในหลักการจัดทำร่าง พ.ร.บ. มาตรการการ คลังเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดมาตรการทางภาษี ค่าธรรมเนียมและ มาตรการอื่นๆ ที่ใช้ในการผลักดันให้ ผู้ประกอบการที่ก่อมลพิษ ดำเนินมาตรการป้องกันและลด มลพิษจากกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน บำบัดและกำจัดของเสีย รวมถึงการแก้ไขความ เสียหายด้านสิ่งแวดล้อม และเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิต การก่อมลพิษ โดยจัดประเภทของ

มาตรการภาษี ค่าธรรมเนียม และมาตรการอื่นๆ ที่สำคัญ ดังนี้ (1) ภาษีสิ่งแวดล้อม: ให้เจ้าของ/ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษซึ่งปล่อยพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนและเสียภาษีการปล่อยมลพิษ โดยจะมีกำหนดอัตราและจำนวนภาษีการปล่อยมลพิษตามปริมาณ ความเป็นพิษ/อันตรายของมลพิษ สภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ก่อมลพิษลด การปล่อยมลพิษ และของเสีย

(2) ค่าธรรมเนียมการจัดการมลพิษ: ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรับผิดชอบในการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวม หรือการบริการสาธารณะอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม มีอำนาจจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการมลพิษ จากเจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ใช้หรือได้รับประโยชน์จากการบริการดังกล่าว

(3) ภาษีผลิตภัณฑ์และค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์: ให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์ มีหน้าที่เสียภาษีผลิตภัณฑ์ เพื่อควบคุมและส่งเสริมให้ประชาชนลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ที่ ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการหรือจัดระบบรวบรวมหรือรับคืนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว เพื่อส่งเสริม การลดปริมาณของเสียและการจัดการของเสียที่เกิด จากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วอย่างถูกต้องและ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

(4) การวางประกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม: ผู้ประกอบกิจการที่อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชีวิต หรือสุขภาพของมนุษย์ (ได้แก่ แร่ การบำบัดหรือกำจัดสิ่ง ปฏิกูล หรือ วัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นของเสียอันตราย การกำจัดมูลฝอย และการขุดดินและถมดิน กิจการอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม) ต้องมีหน้าที่วางพันธบัตรหรือเงินประกันความเสี่ยง หรือสัญญาค้ำประกันของธนาคารหรือสถาบันการเงิน เพื่อประกันตนว่าจะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการอนุญาตให้ประกอบกิจการและกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย หรือทรัพย์สินที่เป็นของรัฐหรือบุคคลอื่น

(5) การซื้อขายสิทธิการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิทธิการปล่อยมลพิษ: ให้หน่วยงาน รับผิดชอบใช้ระบบการซื้อขายสิทธิการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิทธิการปล่อยมลพิษได้ เพื่อให้ เกิดความเป็นธรรมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการจำกัดปริมาณพิษโดยรวม และ

(6) มาตรการสนับสนุนและส่งเสริม: ให้เงินอุดหนุนหรือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสนับสนุน กิจกรรมที่ลดการใช้ทรัพยากร ซึ่งรวมถึงการผลิตพลังงานทดแทน มาตรการประหยัดพลังงาน และ

การรวบรวม ผลิตภัณฑ์ใช้แล้วเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ การลดภาษีการปล่อยมลพิษให้แก่บุคคลที่บำบัดมลพิษจนได้มาตรฐานสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม ให้เงินช่วยเหลือแก่เกษตรกรในการทำเกษตรกรรมที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม มาตรการสนับสนุนอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการควบคุมมลพิษและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) กระทรวงอุตสาหกรรม กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม และสังคม มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้เติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยริเริ่มโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ขึ้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 เพื่อส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้มีการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสู่การเป็น “อุตสาหกรรมสีเขียว” ซึ่งจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมสีเขียวของประเทศ (Green GDP) มีมูลค่าสูงขึ้นด้วย โดยมีเป้าหมายดึงดูดผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs เข้าร่วมโครงการ 70,000 ราย ภายใน 5 ปีข้างหน้า ทั้งนี้จะใช้เครื่องหมายสีเขียว GI Mark (Green Industry Mark) เป็นสัญลักษณ์รับรองระดับการพัฒนา โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ความมุ่งมั่นสีเขียว (Green Commitment) คือ ความมุ่งมั่นที่จะลดผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม และมีการสื่อสารภายในองค์กรให้ทราบโดยทั่วกัน ระดับที่ 2 ปฏิบัติการสีเขียว (Green Activity) คือการดำเนินกิจกรรมที่จะลดผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมได้สำเร็จตามความมุ่งมั่นที่ตั้งไว้ระดับที่ 3 ระบบสีเขียว (Green System) คือการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็น ระบบ มีการติดตาม ประเมินผล และทบทวนเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการได้รับรางวัลด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นที่ยอมรับและการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ระดับที่ 4 วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) คือ การที่ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือ ร่วมใจดำเนินงานอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในทุกด้านของการประกอบกิจการ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรและระดับที่ 5 เครือข่ายสีเขียว (Green Network) คือ การแสดงถึงการขยายเครือข่ายตลอด ห่วงโซ่อุปทานสีเขียว โดยสนับสนุนให้ลูกค้าและพันธมิตรเข้าสู่กระบวนการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวด้วย

3) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555-2559 โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดดุลยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยแผนยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่เศรษฐกิจสีเขียว ได้แก่

(1) การปรับฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม: มุ่งเน้นการกำหนดและส่งเสริมนโยบายที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน รวมถึงการเตรียมพร้อมต่อมาตรการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการค้าและการลงทุน

(2) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน: ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล รักษา ติดตามและตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพและบทบาทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคี และการพัฒนาองค์ความรู้และการส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู พื้นที่และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่า

(3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างธรรมาภิบาล: มุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นธรรม ลดข้อขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างโอกาสให้แก่คนยากจนในการเข้าถึง และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน การเฝ้าระวังปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาฐานข้อมูลและความเชื่อมโยงของฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน ชัดเจน โปร่งใส และสาธารณะชนสะดวกต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์

(4) การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชนในทุกระดับ: มุ่งเน้นการป้องกันและลดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด และการกระจายอำนาจในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การสร้างคุณภาพ สิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ

(5) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติ: มุ่งเน้นการสร้างศักยภาพและความพร้อมของทุกภาคส่วนในการรองรับและ 36 ปรับตัวต่อผลกระทบจากภัยธรรมชาติและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงความร่วมมือ ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

(6) การพัฒนาคนและสังคมให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม: มุ่งเน้นการสร้างรากฐานให้ประชาชนในสังคมไทยมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานของความรู้ที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดทำนโยบายและแผนวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555-2564) มุ่งสู่ “นวัตกรรมชีว เพื่อสังคมดีมีคุณภาพและ เศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจสีเขียวไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2: การเพิ่มขีดความสามารถ ความ ยืดหยุ่น และนวัตกรรมในภาคเกษตร ผลิตและบริการด้วย วทน. (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ความยืดหยุ่น และ นวัตกรรม ให้พร้อมกับการปรับโครงสร้างในการเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจสีเขียวไว้ 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มสาขา เกษตรกรรม กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต และกลุ่มธุรกิจบริการ สำหรับกลุ่มสาขาเกษตรกรรม ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย กุ้ง ไข่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ อาหารแปรรูป ยา และสมุนไพร ทั้งนี้ ได้กำหนดกลยุทธ์หลักไว้ 3 กลยุทธ์ ได้แก่

(1) วทน. เพื่อการยกระดับความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพราย สาขา: โดยพัฒนา วทน. ที่ตอบสนองความต้องการของประเทศ เพื่อยกระดับขีดความสามารถ ประสิทธิภาพ และผลิตภาพทั้งภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิต เช่น การใช้เทคโนโลยีที่ เหมาะสมเพื่อลดต้นทุน ลดของเสีย การปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น

(2) วทน. เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างคุณค่า และนวัตกรรมรายสาขา: มาตรการ พัฒนา วทน. เพื่อการปรับตัวรองรับเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการสร้างความแตกต่างของนวัตกรรมให้ สอดคล้องกับความต้องการของผลิตภัณฑ์และบริการ โดยเน้นขีดความสามารถในการแข่งขันของ ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิตและธุรกิจบริการในตลาดที่เน้นเทคโนโลยีและคุณภาพ และ ขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น ผลิตภัณฑ์เกษตร อินทรีย์ เพื่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ การใช้พลังงานทางเลือกจากพืช เป็นต้น

(3) การส่งเสริมการวางแผนและการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงและการกีดกันทาง การค้า: โดยการส่งเสริมการใช้ วทน. ในการวางแผนและการตัดสินใจในการผลิต และสามารถ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ เช่น การส่งเสริมการผลิตและใช้งาน ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ภาพที่ 4-1 เก็บข้อมูลการใช้/ อนุรักษ์/ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
ในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์

เศรษฐกิจสีเขียว มีเป้าหมายเพื่อการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงและระบบนิเวศมีความสมดุล นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งเน้นใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่กระทบต่อความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยกลไกตลาดตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ให้ความสำคัญต่อการค้าการลงทุนและการบริการเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวทางการดำเนินการเศรษฐกิจสีเขียว เป็นแนวทางข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายกว้างๆ เน้นการใช้นโยบายภาครัฐในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนเข้าสู่เศรษฐกิจสีเขียว ในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการผลักดันมาตรการ/กฎระเบียบ/กฎหมาย เพื่อจูงใจ/ห้าม การดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการดำเนินเศรษฐกิจควบคู่กับสิ่งแวดล้อม รวมถึงมุ่งเน้นการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการผลิต การค้าที่รักษาสิ่งแวดล้อม การร่วมกันรักษาปกป้อง และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม สำหรับการดำเนินเศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของภาคเกษตร UNEP ได้กล่าวถึงพื้นฐานสำคัญของการทำการเกษตรแบบยั่งยืน และการเกษตรสีเขียว ที่รวมถึงการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเพิ่มผลผลิตต่อไร่ การปรับปรุงระบบนิเวศบริการ การลดของเสีย และเพิ่มประสิทธิภาพห่วงโซ่อาหาร และเทคนิคการปรับตัวของท้องถิ่น โดยสรุปการดำเนินเศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของภาคเกษตร ควรคำนึงถึงการบูรณาการสามเสาหลัก เช่นกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยต้องให้ความสำคัญกับ

(1) พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร

(2) การใช้/อนุรักษ์/ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ

(3) การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และโภชนาการ ซึ่งการดำเนินการของไทยที่ผ่านมาพบว่า มีหลายเรื่องที่มีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจสีเขียว โดยเฉพาะการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ที่อาศัยเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้นำหลักการและแนวทางปฏิบัติโดยให้ความสำคัญกับระบบนิเวศ ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในไร่นาและสิ่งแวดล้อม ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพและประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างยั่งยืน ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

4.3 แผนการส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิต ต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดเพชรบูรณ์

แผนของการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว ใน
จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4-1 แสดงแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจ
สีเขียวในจังหวัดเพชรบูรณ์

กิจกรรม	รายละเอียด	กลุ่มเป้าหมาย	วันที่	สถานที่
กิจกรรม “ให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อม ภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติ”	กิจกรรมให้ความรู้ด้าน สิ่งแวดล้อม	นักศึกษาผู้เข้าร่วม กิจกรรม	3-5 มีนาคม 2560	พื้นที่ เป้าหมาย
กิจกรรม “สื่อการ เรียนรู้สถานที่ประชุม หมู่บ้าน”	กิจกรรมสื่อการเรียนรู้ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	นักเรียน คุณครู และ คนในชุมชนพื้นที่ เป้าหมาย	3-4 เมษายน 2560	พื้นที่ เป้าหมาย
กิจกรรมรับสมัคร สมาชิกกิจกรรม ส่งเสริมชุมชนวิถีชีวิต สีเขียว	รับสมัครสมาชิกกิจกรรม ส่งเสริมชุมชนวิถีชีวิต สีเขียว	คนในชุมชนพื้นที่ เป้าหมาย	ตลอดปี	พื้นที่ เป้าหมาย
กิจกรรมติดตามผล การเข้าร่วมเป็น สมาชิกครบถ้วนใน กิจกรรมส่งเสริม	กิจกรรมติดตามผล	คนในชุมชนพื้นที่ เป้าหมาย	ตลอดปี	พื้นที่ เป้าหมาย

4.4 ผลการส่งเสริมกิจกรรมรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิต ต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดเพชรบูรณ์

- 4.4.1 กิจกรรมให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 4.4.2 กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ใน โรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน
- 4.4.3 กิจกรรมรับสมัครสมาชิกกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิตสีเขียว
- 4.4.4 กิจกรรมติดตามผลการเข้าร่วมเป็นสมาชิกครอบครัวในกิจกรรมส่งเสริม

หลักการและเหตุผล

ภาคการเกษตรและชนบทเป็นรากฐานที่สำคัญและเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศแต่เกษตรกรรมของไทยได้ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสูงเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งได้ส่งผลต่อวิถีการผลิต การบริโภคของประชาชน และการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทย และชุมชนชนบท นอกจากนี้ยังประสบปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน แหล่งน้ำ และความเสื่อมโทรมของป่าไม้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อวิถีการดำเนินชีวิตและการพัฒนาด้านการเกษตร ดังนั้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวสู่ครอบครัวต้นแบบ เพื่อให้เป็นครอบครัวต้นแบบที่จะนำร่องการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อดำเนินชีวิตมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สมบูรณ์แล้วสามารถถ่ายทอดความรู้และแนวการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องให้แก่ครอบครัวอื่น ๆ ขยายผลไปสู่ชุมชนต่อไป ซึ่งมีประชาชนให้ความสนใจสมัครเข้าร่วมเป็น ครอบครัวต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวจำนวน 10 ครอบครัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ส่งเสริมให้ชุมชน มีความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของแนวพระราชดำริ สู่เศรษฐกิจสีเขียวที่สามารถนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครอบครัวทั้ง 10 ครอบครัว เป็นต้นแบบที่จะนำร่องการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างค่อยเป็นค่อยไป
3. เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุข ใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียงพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และเป็นตัวอย่างให้กับชุมชนอื่น ๆ

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชน ตำบลนาป่า อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 45 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครอบครัวทั้ง 10 ครอบครัว เป็นต้นแบบที่นำร่องการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริสู่เศรษฐกิจสีเขียวอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อดำเนินชีวิตจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สมบูรณ์แล้ว สามารถถ่ายทอดความรู้ และแนวการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องให้แก่ครอบครัวอื่น ๆ ขยายผลไปสู่ชุมชนต่อไป
2. ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุข ใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียงพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนและเป็นตัวอย่างให้กับชุมชนอื่น ๆ

4.4.1 กิจกรรมให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิต เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ร่วมกันสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนเพื่อบูรณาการองค์ความรู้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แก่สังคมที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ได้เริ่มดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมให้ความรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง 9 ประเภท แนวพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เรื่อง แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณา
พระราชทานเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขอาณา
ประชาราษฎร์ มีมากกว่า 4,000 โครงการ

สำหรับโครงการแรก เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่บ้านห้วยมงคล ตำบลหินเหล็ก
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้ตัด
“ถนนสายห้วยมงคล” ออกสู่ตลาดหัวหินเพื่อให้เกษตรกรได้นำผลผลิตผลเกษตร
ออกไปสู่ตลาด ถนนสายนี้ถือเป็น “ถนนมงคล” สายแรกเริ่มเป็นเส้นทางบำบัดทุกข์
บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ที่ทอดไปสู่ “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”
อื่น ๆ ทั่วทุกภูมิภาคในเวลาต่อมา โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้
นำพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแผ่ไปสู่ชนบทและชุมชน
ของไทย ตลอดจนของประเทศเพื่อนบ้าน จนกระทั่งมีคำกล่าวไว้ว่า

“ไม่มีที่แห่งใดในประเทศไทย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ไม่เคยย่างพระบาทไปถึง”

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของ
ประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครัวเรือน ระดับชุมชนถึงระดับรัฐ ทั้งในการ
พัฒนาประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ
เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุ ภูมิคุ้มกัน
จำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ
อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้
ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ
มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของ
คนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน
ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการ
รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม
สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก

ทางสายกลาง

... เดินตามรอยพ่อหลวง ...

“เศรษฐกิจพอเพียง
หนทางรอดของมนุษย์ทุกคน
จากกระแสโลกาภิวัตน์
และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ”

ภาพที่ 4-2 แผ่นพับให้ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ระดับชุมชนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสาย กลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

4.4.2. กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน

โดยเปิดการเรียนการสอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษาและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งครูใหญ่และครูผู้สอนประจำโรงเรียน คือ การจัดสื่อการเรียนการสอน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ คือ

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

เรื่อง การรับบริการวิชาการ ดังนี้

1. การทำพิพิธภัณฑสถานบ้าน
2. การทำแปลงผักสวนครัวซึ่งตรงกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับประกอบอาหารกลางวันให้นักเรียน
3. การขุดบ่อเลี้ยงปลาซึ่งตรงกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับประกอบอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน
4. การปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในบริเวณโรงเรียน

แปลงผักสวนครัวที่โครงการมีความประสงค์ปรับปรุงให้มีประโยชน์ต่อนักเรียนและโรงเรียน

บ่อเลี้ยงปลาระหว่างดำเนินการขุด

ภาพที่ 4-3 การเตรียมพื้นที่ในการปรับปรุง

4.4.2.1 กิจกรรมจัดซื้อการเรียนรู้ในโรงเรียน

แบบประเมินความพึงพอใจกิจกรรมจัดซื้อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินให้ครบทั้ง 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ

1.	เพศ	ชาย	☐	หญิง	☐
2.	การศึกษา	นักเรียน	☐	ครูอาจารย์/ประชาชน	☐

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจ/การนำไปใช้ประโยชน์ ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจ/การนำไปใช้ประโยชน์ ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ระดับ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/การนำไปใช้ประโยชน์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านสถานที่/สื่อการเรียนการสอน/ระยะเวลา/อาหาร					
1. ห้องเรียนภายหลังการปรับปรุงภูมิทัศน์แล้ว					
2. ความเหมาะสมของสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ					
3. ความครบถ้วนของเนื้อหาสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ					
4. ความเหมาะสมด้านระยะเวลาการจัดกิจกรรม					
5. กิจกรรมนันทนาการที่จัดให้สำหรับนักเรียน					
6. ของรางวัลที่แจกให้สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม					
7. อาหาร/เครื่องดื่ม ที่จัดไว้สำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
ด้านการให้บริการของคณะผู้วิจัยและนักศึกษา					
1. การประสานงานของคณะผู้วิจัยโครงการ					
2. การบริการด้านการจัดภูมิทัศน์ห้องเรียนของคณะผู้วิจัยโครงการ					
3. รูปแบบของกิจกรรมนันทนาการที่คณะผู้วิจัยโครงการ					
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์					
1. สามารถนำสื่อการเรียนการสอนที่จัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้					
2. ความรู้ที่ได้รับจากการจัดบอร์ดสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ					
3. นักเรียนสามารถนำความรู้จากสื่อที่ได้รับไปใช้ในการเรียน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนำมา ณ โอกาสนี้

ตารางที่ 4-2 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ ประเมิน		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	11	78.57
	หญิง	3	21.43
ผลรวม		14	100.00

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมจัดซื้อการเรียนรู้ในโรงเรียน และสถานที่ประชุมหมู่บ้านเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ จำนวน 14 คน เป็นชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 เป็นหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43

ตารางที่ 4-3 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ ประเมิน		จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา	นักเรียน	5	35.71
	ครู/อาจารย์	9	64.29
ผลรวม		14	100.00

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมจัดซื้อการเรียนรู้ในโรงเรียน และสถานที่ประชุมหมู่บ้านเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ จำนวน 14 คน เป็นนักเรียน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 เป็นครู/อาจารย์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29

ตารางที่ 4-4 แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านสถานที่/สื่อการเรียนการสอน/ระยะเวลา/อาหาร

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ การนำไปใช้ประโยชน์		
	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	สรุปผล
ด้านสถานที่/สื่อการเรียนการสอน/ระยะเวลา/อาหาร			
1. ห้องเรียนภายหลังการปรับปรุงภูมิทัศน์แล้ว	4.79	0.43	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ	4.79	0.43	มากที่สุด
3. ความครบถ้วนของเนื้อหาสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ	4.71	0.47	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมด้านระยะเวลาการจัดกิจกรรม	4.79	0.43	มากที่สุด
5. กิจกรรมนันทนาการที่จัดให้สำหรับนักเรียน	4.93	0.27	มากที่สุด
6. ของรางวัลที่แจกให้สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม	4.86	0.36	มากที่สุด
7. อาหาร/เครื่องดื่ม ที่จัดไว้สำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.93	0.27	มากที่สุด
รวม	4.83	0.35	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นของผู้ร่วมโครงการในกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน และสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการให้ด้านสถานที่/สื่อการเรียนการสอน/ระยะเวลา/อาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ค่าเฉลี่ย 4.83 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมนันทนาการที่จัดให้สำหรับนักเรียน และอาหาร/เครื่องดื่ม ที่จัดไว้สำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.93 (S.D.= 0.27) ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านความครบถ้วนของเนื้อหาสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.71 (S.D.=0.47)

ตารางที่ 4-5 แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านการให้บริการของคณะผู้วิจัยและนักศึกษา

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ การนำไปใช้ประโยชน์		
	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	สรุปผล
ด้านการให้บริการของคณะผู้วิจัยและนักศึกษา			
1. การประสานงานของคณะผู้วิจัยโครงการ	4.71	0.47	มากที่สุด
2. การบริการด้านการจัดภูมิทัศน์ห้องเรียนของคณะผู้วิจัยโครงการ	4.79	0.43	มากที่สุด
3. รูปแบบของกิจกรรมนันทนาการที่คณะผู้วิจัยโครงการ	4.79	0.43	มากที่สุด
รวม	4.76	0.45	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นของผู้ร่วมกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการให้ด้านการให้บริการของคณะผู้วิจัยและนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ได้ค่าเฉลี่ย 4.76 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริการด้านการจัดภูมิทัศน์ห้องเรียนของคณะผู้วิจัยโครงการและนักศึกษาและรูปแบบของกิจกรรมนันทนาการที่คณะผู้วิจัยโครงการและนักศึกษาจัดขึ้น ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.79 (S.D.= 0.43) ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการประสานงานของคณะผู้วิจัยโครงการ ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.71 (S.D.=0.47)

ตารางที่ 4-6 แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ การนำไปใช้ประโยชน์		
	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	สรุปผล
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์			
1. สามารถนำสื่อการเรียนการสอนที่จัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้	4.79	0.43	มากที่สุด
2. ความรู้ที่ได้รับจากการจัดบอร์ดสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ	4.79	0.43	มากที่สุด
3. นักเรียนสามารถนำความรู้จากสื่อที่ได้รับไปใช้	4.86	0.36	มากที่สุด
รวม	4.81	-	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นของผู้ร่วมกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ได้ค่าเฉลี่ย 4.81 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการนำความรู้จากสื่อที่ได้รับไปใช้ในการเรียนของนักเรียน ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.86 (S.D.= 0.36) ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านสามารถนำสื่อการเรียนการสอนที่จัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้และความรู้ที่ได้รับจากการจัดบอร์ดสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.79 (S.D.=0.43)

การแสดงความเห็นของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบของโครงการ/กิจกรรม มีดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ดีมาก มีโอกาสอยากให้มาจัดกิจกรรมให้นักเรียนอีก
2. ขอบพระคุณคณะผู้วิจัย เป็นอย่างยิ่งที่กรุณามาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่นักเรียนและชุมชน
3. กิจกรรมที่ท่านได้จัดนำประโยชน์แก่นักเรียนอย่างมาก หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านในโอกาสต่อไป

4.4.2.2 กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในชุมชน

กองไม้สำหรับการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านในสมัยโบราณสร้างขึ้นจากไม้และไม้ไผ่สำหรับทำฝาบ้านเพราะในสมัยโบราณการหาไม้หรือไม้ไผ่หาได้ตามธรรมชาติ ซึ่งผิดจากปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่การก่อสร้างบ้านจะเป็นปูน

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ตัวบ้านเป็นไม้และไม้ไผ่ตามแบบของบ้านเรือนสมัยเก่า โดยฝาบ้านทำจากไม้ไผ่ตัวบ้านแบ่งเป็นสองระดับ มีชานบ้าน (ระเบียงบ้าน) สำหรับการใช้เป็นห้องครัว ที่รับประทานอาหารและที่พักผ่อนตามแบบคนโบราณ

แปลงผักสวนครัวที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อคุณภาพด้านโภชนาการที่ดีของเด็กทุกคน
 โดยผักที่นำมาปลูกในแปลงผัก ได้แก่ ต้นหอม ผักกาด และต้นมะละกอ
 กำลังขึ้นเป็นต้นกล้าเล็กๆ ซึ่งอีกไม่นานก็จะให้ผลผลิต

บ่อเลี้ยงปลาได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถเลี้ยงปลาสำหรับประกอบอาหารสำหรับ
โดยปลาที่เลี้ยงไว้คือ ปลาดุก

แบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินให้ครบทั้ง 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
 2. การศึกษา ☐ นักเรียน ☐ ครู/อาจารย์ ☐ ประชาชน

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจ/การนำไปใช้ประโยชน์ ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจ/การนำไปใช้ประโยชน์ ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ระดับ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/การนำไปใช้ประโยชน์				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านสถานที่					
1. ความเหมาะสมของสถานที่การทำการแปรรูปผักสวนครัว					
2. ความเหมาะสมของสถานที่สร้างบ่อเลี้ยงปลา					
3. ความเหมาะสมของสถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน					
4. ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมภายหลังการจัด ตกแต่งภูมิทัศน์					
5. ภูมิทัศน์โดยรวมภายหลังได้รับการตกแต่งสอดคล้อง กับสิ่งแวดล้อม					
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์					
1. สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในการ เรียนการสอนได้					
2. สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนำมา ณ โอกาสนี้

ตารางที่ 4-7 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ ประเมิน		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	27	38.57
	หญิง	43	61.43
ผลรวม		70	100.00

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน และสถานที่ประชุมหมู่บ้านเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ จำนวน 70 คน เป็นชาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 38.57 เป็นหญิง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 61.43

ตารางที่ 4-8 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ ประเมิน		จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา	นักเรียน	59	15.71
	ครู/อาจารย์	11	84.29
	ประชาชน	-	0
ผลรวม		70	100.00

จากตาราง พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน และสถานที่ประชุมหมู่บ้านเพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการ จำนวน 70 คน เป็นนักเรียน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.71 เป็นครู/อาจารย์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 84.29 ซึ่งในส่วน ของประชาชน ไม่มีผู้ตอบประเมิน คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 4-9 แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านสถานที่

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ การนำไปใช้ประโยชน์		
	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	สรุปผล
ด้านสถานที่			
1. ความเหมาะสมของสถานที่การทำการแปรงฟัน	4.69	0.60	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของสถานที่สร้างบ่อเลี้ยงปลา	4.60	0.62	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของสถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถาน	4.69	0.60	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมภายหลังการจัดตกแต่งภูมิทัศน์	4.59	0.69	มากที่สุด
5. ภูมิทัศน์โดยรวมภายหลังได้รับการตกแต่งสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม	4.61	0.60	มากที่สุด
รวม	4.63	-	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการให้ด้านสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ค่าเฉลี่ย 4.63 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของสถานที่ทำการแปรงฟันและด้านความเหมาะสมของสถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถาน ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.69 (S.D.= 0.60) ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมภายหลังการจัดตกแต่งภูมิทัศน์ ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.59 (S.D.=0.69)

ตารางที่ 4-10 แสดงระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ การนำไปใช้ประโยชน์		
	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	สรุปผล
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์			
1. สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้	4.79	0.59	มากที่สุด
2. สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.81	0.55	มากที่สุด
รวม	4.80	-	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน และสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ค่าเฉลี่ย 4.80 โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านที่สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.81 (S.D.= 0.55) ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ ได้ค่าเฉลี่ยที่ 4.79 (S.D.=0.59)

4.4.3. กิจกรรมรับสมัครสมาชิกกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว

การรับสมัครสมาชิก “ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว” เพื่อให้เป็นครัวเรือนตัวอย่างที่ใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และแนวพระราชดำรินอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว 45 คน และได้ชี้แจงการสมัครเข้าร่วมเป็นครอบครัวต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวว่าเมื่อสมัครเป็นครอบครัวต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวแล้วจะมีการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริอย่างไรบ้าง ซึ่งประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

กระบวนการส่งเสริมครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว

2. เข้าเยี่ยม เพื่อสำรวจบริบทต่าง ๆ และเก็บข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวต้นแบบเศรษฐกิจ สีเขียวทั้งหมดเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตให้ตรงตามความเหมาะสม

1. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของ นายสนธิ บุญพวง เกิดวันที่ 15 สิงหาคม 2506 อายุ 51 ปี ประกอบอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม (ทำนา) ประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ ไร่ข้าวโพด ไร่ส้มมะขาม และเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 77/1 ซอย เอมอรรมณ์ ถนน ปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 6 คน ได้แก่ มารดา ภรรยา บุตรสาวและบุตรชายประกอบอาชีพค้าขายของชำ หลานสาว และนายสนธิ

2. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของ นายอินแปลง วงศ์ประสิทธิ์ เกิดวันที่ 16 ธันวาคม 2504 อายุ 53 ปี ประกอบอาชีพหลักคือ ทำเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนาข้าว ทำไร่ถั่วเหลือง และไร่ข้าวโพด ประกอบอาชีพเสริมคือ เลี้ยงจิ้งหรีดซึ่งอยู่ในขั้นตอนการเริ่มต้นจึงมีจำนวน เพียง 3 คอก อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 121/1 ถนนปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 5 คน ได้แก่ มารดา ภรรยา บุตรสาว บุตรชาย และนายอินแปลง

3. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของ นายคมสัน นิลสนธิ เกิดวันที่ 30 กรกฎาคม 2519 อายุ 39 ปี ประกอบอาชีพหลักคือ ค้าขาย (หมูต้ม) ที่ตลาดปากน้ำทุกวัน และทำสวนมะขามที่อำเภอหล่มเก่า อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 34 ซ. บุญสะอาด ถนนปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีจำนวนสมาชิกครอบครัวทั้งหมด 4 คน ได้แก่ ภรรยา ตา บุตรชาย และนายคมสัน

4. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางวิชุดา ฤทธิธี เกิดวันที่ 4 มกราคม 2499 อายุ 59 ปี ไม่ได้ประกอบอาชีพ เป็นแม่บ้าน อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 69 ถนนปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีจำนวนสมาชิกครอบครัวทั้งหมด 6 คน ได้แก่ มารดา น้องสาว น้องเขย หลานชาย 2 คน และนางวิชุดา

5. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนายเพ็ง สายโส และนางทับทิม สายโส เกิดวันที่ 24 พฤษภาคม 2493 อายุ 74 ปี ประกอบอาชีพ เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า หมู่ 1 และภรรยาเป็นแม่บ้าน อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 43/1 ถนนปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 2 คน ได้แก่ นายเพ็ง และภรรยา

6. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางสมจิต ศรีสมบัติ เกิดวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2502 อายุ 55 ปี ประกอบอาชีพ เกษตรกรทำนาข้าวแบบอินทรีย์ และเปิดร้านซ่อมรถ และอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 43/2 ถนนปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า

ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 5 คน ได้แก่ สามี หลานสาว คนงานร้านซ่อมรถ 2 คน และนางสมจิต

7. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางเนาวรัตน์ แสงมณี มีอาชีพเป็นแม่บ้านอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 44/4 ถนนปากน้ำ – เหลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 4 คน ได้แก่ ลูกสาว 2 คน ลูกชาย และนางเนาวรัตน์

8. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางสุพรรณ อ่อนแปล มีอาชีพเป็นแม่บ้านอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 69 ถนนปากน้ำ – เหลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 5 คน ได้แก่ สามี ลูกสาว 2 คน ลูกชาย และนางสุพรรณ

9. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางบังอร บุญสุข มีอาชีพรับจ้างทั่วไปอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 12 ถนนปากน้ำ – เหลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 4 คน ได้แก่ สามี ลูกสาว 2 คน และนางบังอร

4.4.4. กิจกรรมติดตามผลการเข้าร่วมเป็นสมาชิกครอบครัวในกิจกรรมส่งเสริม

สรุปผลกิจกรรมที่ส่งเสริมให้แก่ครอบครัวต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวเปรียบเทียบกับวิถีชีวิตก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีรายละเอียดกิจกรรมที่จะส่งเสริมครอบครัวต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียวสามารถแบ่งกิจกรรมตามความเหมาะสมของบริบทพื้นฐาน และความแตกต่างกันของแต่ละครอบครัวต้นแบบ สรุปรายละเอียดกิจกรรมได้ดังต่อไปนี้

กิจกรรมหลัก

1. การแก้ปัญหาความยากจน

1.1 การปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ แบบอินทรีย์ 5 สี

การทดลองปลูกผักอินทรีย์ 5 สีให้ได้ผลดีที่สุด ตามปัจจัยสภาพแวดล้อมของจังหวัดเพชรบูรณ์ ความต้องการของผู้บริโภคและฤดูกาล เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนใช้ชีวิตตามแนวพระราชดำริ และเศรษฐกิจพอเพียง โดยการปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก โดยวิถีธรรมชาติ ไม่ใช่สารเคมี เพื่อสุขภาพที่ดี เมื่อเหลือจากการบริโภคในครัวเรือนแล้ว สามารถจำหน่ายและสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้ทุกคนในครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับการทานพืชผักสมุนไพรเพื่อป้องกันโรคต่าง ๆ อีกด้วย การปลูกผักอินทรีย์ 5 สี คือ สีแดง ได้แก่ พริก มะเขือเทศ แอปเปิ้ล องุ่น ชมพู เป็นต้น สีส้ม เหลือง ได้แก่ แครอท ฟักทอง พริกหวาน ข้าวโพด ถั่วฝักยาว มะม่วง เป็นต้น สีม่วง ได้แก่ กระหล่ำปลีม่วง มะเขือม่วง อัญชัน องุ่น เป็นต้น สีขาว

แก่ได้: หัวหอม ขิง ผักกาดขาว กระเทียม ดอกแค ถั่วงอก เป็นต้น และสีเขียว ได้แก่ผักใบเขียวทุกชนิด

สำหรับการส่งเสริมความรู้นี้ จะสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชให้แก่ครอบครัวต้นแบบครอบครัวทั้ง 5 สี ได้แก่

สีแดง : พริก มะเขือเทศ

สีส้ม เหลือง : แครอท ฟักทอง พริกหวาน

สีม่วง : กระหล่ำปลีม่วง มะเขือม่วง อัญชัน

สีขาว : หัวหอม ขิง ผักกาดขาว กระเทียม ดอกแค ถั่วงอก และสีเขียว : ผักใบเขียวทุกชนิด

งบประมาณ 100 บาท ต่อ 1 ครอบครัว

1.2 การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดในการส่งเสริมความรู้ดังกล่าว ให้แก่ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว เนื่องจากเห็ดฟางเป็นเห็ดที่ตลาดต้องการมาก แต่มีผู้ผลิตจำนวนน้อยจึงทำให้ราคาสูง ประกอบกับเป็นเห็ดที่มีสารอาหารในตัวเอง เมื่อนำไปประกอบอาหารผู้บริโภคจะได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน ซึ่งขั้นตอนการเพาะเห็ดฟางในตะกร้าไม่ยุ่งยาก และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเหมือนการเพาะเห็ดฟางในโรงเรือนทั่วไป จึงเหมาะสำหรับเกษตรกรที่คิดจะเริ่มต้นประกอบอาชีพเสริม เมื่อทดลองเพาะเห็ดฟางในตะกร้าด้วยวิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมและได้ผลดีแล้ว จะสามารถนำความรู้และวิธีการเพาะที่ถูกต้องไปขยายผลสู่ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว ในชุมชนตำบลนาป่าต่อไปได้

วัสดุ

1. วัสดุเพาะหลัก ได้แก่ ฟางแห้ง ไม่เปียกฝน เป่ลือกถั่วเหลือง ชานอ้อย กากเปลือกมัน ตำปะหลัง

2. อาหารเสริม ได้แก่ ผักตบชวาสด/แห้ง มูลวัวแห้ง รำ ต้นกล้วย หรือ ใสนุ่น
3. เชื้อเห็ดฟางที่ดี แบบหัวเชื้อถุง 1 ถุง ใช้เพาะได้ 3 ตะกร้า นำเชื้อเห็ดฟาง มาแยกเป็นชั้นขนาด 1-2 เซนติเมตร นำไปคลุกกับแป้งสาลี พอดิดผิวนอกของเชื้อเห็ด ซึ่งแป้งสาลีเป็นอาหารเบื้องต้นที่ช่วยให้เชื้อเห็ดเจริญได้ดี หรืออาจใช้ก้อนเชื้อเห็ดนางรมเก่า เห็ดนางฟ้าเก่า
4. อุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่
 - ตะกร้า เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 18 นิ้ว มีรูตะกร้ากว้างพอสำหรับให้เห็ดฟางเจริญเติบโตได้
 - แผ่นพลาสติกคลุม สะแลนสีดำเพื่ออำพรางแสง
 - โครงไม้ไผ่ หรือ สุ่มไก่
 - บัวรดน้ำ

ขั้นตอนการเพาะเห็ดฟาง

1. นำฟางที่เตรียมไว้แช่น้ำ 1 คืน แล้วใส่ลงในตะกร้า สูงจากก้นตะกร้าประมาณ 2-3 นิ้ว กดฟางให้พอแน่น และใช้ซิคของตะกร้ามากที่สุด หรืออาจใช้วัสดุอื่นแทนฟางก็ได้
2. โรยอาหารเสริมที่เตรียมไว้ประมาณ 1 ลิตร ต่อ 1 ชั้น โรยอาหารเสริมลงบนวัสดุเพาะให้ซิคขอบตะกร้า โดยกว้าง 2-3 นิ้ว โรยข้างตะกร้าโดยรอบ เว้นตรงกลางตะกร้าไว้
3. นำเชื้อเห็ดฟาง มาแยกเป็นชั้นขนาด 1-2 เซนติเมตร นำไปคลุกกับแป้งสาลี พอดิดผิวนอกของเชื้อเห็ด ซึ่งแป้งสาลีเป็นอาหารเบื้องต้นที่ช่วยให้เชื้อเห็ดเจริญได้ดี และโรยเชื้อเห็ดที่คลุกเคล้าแล้วให้รอบตะกร้าโดยซิคขอบตะกร้า 1 ชั้น
4. ทำซ้ำกันจนครบ 3 ชั้น โดยชั้นสุดท้ายโรยอาหารเสริมให้ทั่วตะกร้าโดยไม่ต้องเว้นตรงกลาง จากนั้นโรยเชื้อเห็ดทับอีก 1 ชั้น ปิดท้ายด้วยฟองหนา 1 นิ้ว อีก 1 ชั้น
5. รดน้ำประมาณ 2 ลิตรให้ชุ่มทั้งบนด้านบน และด้านข้างตะกร้า
6. วางตะกร้าเพาะเห็ดชั้นล่าง 3 ตะกร้า และชั้นที่ 2 อีก 1 ตะกร้า นำสุ่มไก่ครอบลง หรือจะคัดโครงไม้ไผ่แล้วปักกับพื้นดินก็ได้ โดยพื้นที่ๆ วางตะกร้าอาจเป็นพื้นดินที่อยู่ในที่ร่ม อากาศบนพื้นดินให้ชุ่มเพื่อสร้างความชุ่มชื้น
7. นำแผ่นพลาสติกคลุมสุ่มไก่ หรือโครงไม้ไผ่ จากนั้นนำสะแลนคลุมทับอีก 1 ชั้นเพื่ออำพรางแสง

8. ทิ้งไว้ 3 คืน แล้วเปิดแผ่นพลาสติกเพื่อระบายอากาศ ประมาณ 5 – 10 นาที ถ้าตะกร้าแห้งให้รดน้ำพอชุ่ม จากนั้นคลุมเหมือนเดิมทิ้งไว้อีก 4 - 5 คืน สามารถเก็บผลผลิตได้

ค่าใช้จ่ายต่อตะกร้า ต่อ 1 ครัวเรือน

1. ตะกร้า
2. เชื้อเห็ดฟาง / เชื้อเห็ดนางฟ้าเก่า / เชื้อเห็ดนางรมเก่า
3. สุ่มไก่
4. แป้งสาทิ
5. แผ่นพลาสติก สะแลน

รวม ประมาณ 400 บาท ต่อ 1 ครอบครั

2. การทำ 5 ส. อย่างง่ายรอบบ้าน

- 2.1 การปลูกพืชผักสวนครัวให้เป็นไม้ประดับภายในบ้าน
- 2.2 การปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นบริเวณรอบบ้าน วัด และโรงเรียน
- 2.3 การปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในและรอบบ้านให้สะอาด เป็นระเบียบ และ

น่าอยู่

การทำ 5 ส. อย่างง่ายภายในบริเวณบ้าน เป็นการปรับปรุงและพัฒนาที่อยู่อาศัยของแต่ละครอบครัวให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมการดำเนินชีวิตในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่ครอบครัวรอบข้าง พร้อมทั้งยังเป็นการสร้างนิสัยที่มีระเบียบในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีให้แก่ครอบครัวที่มีบุตรที่ยังเป็นเยาวชน โดยหลักการทำ 5 ส. มีความหมายที่ย่อมาจากตัวอักษรแรกของภาษาญี่ปุ่น ได้แก่

สะสาง Seiri (เซริ) (ทำให้เป็นระเบียบ) คือ การแยกแยะของที่ไม่จำเป็นต้องใช้กับของที่ไม่จำเป็นต้องใช้จัดของที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทิ้งไป

สะดวก Seiton (เซตง) = สะดวก (วางของในที่ที่ควรอยู่) คือ การจัดวางของที่ไม่จำเป็นต้องใช้ให้เป็นระเบียบสามารถหยิบใช้งานได้ทันที

สะอาด Seiso (เซโซ) = สะอาด (ทำความสะอาด) คือการปิดกวาดเช็ดถูสถานที่ สิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักร ให้สะอาดอยู่เสมอ

สุขลักษณะ Seiketsu (เซเคทซึ) = สุขลักษณะ (รักษาความสะอาด) คือ การรักษา และปฏิบัติ 3ส ได้แก่ สะสาง สะดวก และสะอาดให้ติดต่อกันไป

สร้างนิสัย Shitsuke (ซีทซีเคะ) = สร้างนิสัย (ฝึกให้เป็นนิสัย) คือ การรักษาและปฏิบัติ 4 ส. หรือสิ่งที่ กำหนดไว้แล้วอย่างถูกต้องจนติดเป็นนิสัย

กิจกรรมดังกล่าวจะส่งเสริมความสามัคคีของคนในครอบครัว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่รอบบ้านให้สะอาดและถูกสุขลักษณะ เป็นตัวอย่างที่ดีและน่าชื่นชมของชุมชน โดยจะมีการเก็บภาพบริเวณรอบบ้านไว้เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสภาพภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวแล้ว

3. การรักษาสุขภาพ แบบ 5 อ.

3.1 การออกกำลังกายอย่างถูกต้องเพื่อสุขภาพ

3.2 การเลือกรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ

3.3 การหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรกรรม

ความรู้เรื่องการรักษาสุขภาพตามหลัก 5 อ. เป็นแนวทางที่จะส่งเสริมให้แก่ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว ที่มีสมาชิกครอบครัวเป็นผู้สูงอายุอยู่ด้วย ซึ่ง 5 อ. ได้แก่

1. อ. อาหาร รับประทานอาหารให้หลากหลาย ได้สัดส่วนเพียงพออิ่ม ครบ 5 หมู่ เน้นย่อยง่ายและสะอาด อาหารที่ควรหลีกเลี่ยง เช่น อาหารที่มีไขมันสูง หวานจัด เค็มจัด และ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

2. อ. ออกกำลังกาย โดยออกกำลังกายทุกส่วนสัปดาห์ละ 3 ครั้ง จังหวะการเดินของหัวใจ ผู้สูงอายุควรเคลื่อนไหวออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ออกกำลังกายที่เหมาะสมหลากหลายวิธี เช่น ยืดเส้นยืดสาย ยืดเหยียด ช่วยให้อวัยวะเนื้อแข็งแรง เดินเร็ว จักรยาน วายน้ำ เป็นต้น และหลีกเลี่ยง การแข่งขัน ออกแรงเกินกำลัง ความเร็วสูง เกร็ง เบ่ง ยกน้ำหนัก การอยู่ในสถานที่ร้อนอบอ้าว อากาศไม่ถ่ายเท อยู่กลางแจ้ง

3. อ. อารมณ์ คือ อารมณ์ร่าเริง ยินดี ชีวิตสดใสด้วยรอยยิ้ม จิตแจ่มใส มองโลกในแง่บวก ไม่เครียด ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ลูกหลาน คนรอบข้าง

4. อ. อติเรก สร้างสรรค์งานอติเรก เพิ่มพูนคุณค่า เกื้อกูลสังคม หากิจกรรมงานอติเรกที่ชอบ ทำแล้วเพลิดเพลิน และมีคุณค่าทางจิตใจ เช่น อ่านหนังสือธรรมะ ฟังเทศน์ฟังธรรม พบปะสังสรรค์ ให้คำปรึกษาแนะนำฟังเพลง ปลูกต้นไม้

5. อ. อนามัย สร้างอนามัยดี ชีวิตมีสุข นำพาอายุยืนยาว สร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดี หมั่นตรวจและรักษาสุขภาพ ปฏิบัติตนให้ถูกสุขลักษณะ ควรตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละครั้ง ดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน งด ละ เลิกอบายมุข บุหรี่ เหล้า ของมีเมา และสารเสพติด”

ได้จัดทำแนวปฏิบัติดังกล่าวไปถ่ายทอดสู่ครอบครัวต้นแบบ ข้อมูลดังกล่าวจะอิงตามช่วงระยะเวลาการประกอบอาชีพ ตลอดระยะเวลาทั้งปี เพื่อไม่ให้เกิดกิจกรรมกระทบกับวิถีชีวิตตามปกติที่ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว แต่ละครอบครัวปฏิบัติอยู่

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติผู้วิจัยชีวิตต้นแบบเศรษฐกิจสีเขียว ผู้วิจัยได้ดำเนินการการศึกษาบริบทเบื้องต้น เป็นการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ และงานวิจัยต่าง ๆ จากการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ จากนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ทำการการสังเคราะห์ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีข้อค้นพบของงานวิจัย นำเสนอตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5.2 ข้อเสนอแนะงานวิจัย

5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ได้ทำการสรุปผลการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

5.1.4.4 กิจกรรมให้ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิต เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ร่วมกันสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนเพื่อบูรณาการองค์ความรู้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และให้บริการวิชาการแก่สังคมที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ได้เริ่มดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมให้ความรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง 9 ประเภท แนวพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เรื่อง แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.4.5 กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน

5.1.4.5.1 กิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน

- ความคิดเห็นของผู้ร่วมกิจกรรมจัดสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน และสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการวิชาการด้านการให้บริการของคณะผู้วิจัยและนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริการด้านการจัดภูมิทัศน์ห้องเรียนของคณะผู้วิจัยโครงการและนักศึกษาและ

รูปแบบของกิจกรรมนันทนาการที่คณะผู้วิจัยโครงการและนักศึกษาจัดขึ้น ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการประสานงานของคณะผู้วิจัยโครงการ

- ความคิดเห็นของผู้ร่วมกิจกรรมจัดซื้อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการนำความรู้จากสื่อที่ได้รับไปใช้ในการเรียนของนักเรียน ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านสามารถนำสื่อการเรียนการสอนที่จัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้และความรู้ที่ได้รับจากการจัดบอร์ดสื่อการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระ

5.1.4.5.2 กิจกรรมจัดซื้อการเรียนรู้ในชุมชน

- ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมจัดซื้อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจด้านสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของสถานที่การทำแปลงผักสวนครัวและด้านความเหมาะสมของสถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมภายหลังการจัดตกแต่งภูมิทัศน์

- ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมจัดซื้อการเรียนรู้ในโรงเรียนและสถานที่ประชุมหมู่บ้าน มีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่สูงที่สุด ได้แก่ ด้านที่สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่สามารถนำกิจกรรมที่โครงการจัดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

5.1.4.6 กิจกรรมรับสมัครสมาชิกกิจกรรมส่งเสริมชุมชนต้นแบบวิถีชีวิตสีเขียว เพื่อให้เป็นครัวเรือนตัวอย่างที่ใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และแนวพระราชดำริอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว 45 คน และได้ชี้แจงการสมัครเข้าร่วมเป็นครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว ว่าเมื่อสมัครเป็นครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว แล้วจะมีการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริอย่างไรบ้าง ซึ่งประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

5.1.4.7 กิจกรรมติดตามผลการเข้าร่วมเป็นสมาชิกครอบครัวในกิจกรรมส่งเสริม

1. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของ นายสนธิ บุญผาง เกิดวันที่ 15 สิงหาคม 2506 อายุ 51 ปี ประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม (ทำนา) ประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ ไร่ข้าวโพด ไร่ส้มมะขาม และเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 77/1 ซอย เอม อารมณ์ ถนน ปากน้ำ – เกลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 6 คน ได้แก่ มารดา ภรรยา บุตรสาวและบุตรชายประกอบอาชีพค้าขายของชำ หลานสาว และนายสนธิ

2. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของ นายอินแปลง วงศ์ประสิทธิ์ เกิดวันที่ 16 ธันวาคม 2504 อายุ 53 ปี ประกอบอาชีพหลักคือ ทำเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนาข้าว ทำไร่ถั่วเหลือง และไร่ข้าวโพด ประกอบอาชีพเสริมคือ เลี้ยงจิ้งหรีดซึ่งอยู่ในขั้นตอนการเริ่มต้นจึงมีจำนวนเพียง 3 คอก อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 121/1 ถนนปากน้ำ – เกลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 5 คน ได้แก่ มารดา ภรรยา บุตรสาว บุตรชาย และนายอินแปลง

3. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของ นายคมสัน นิลสนธิ เกิดวันที่ 30 กรกฎาคม 2519 อายุ 39 ปี ประกอบอาชีพหลักคือ ค้าขาย (หมูต้ม) ที่ตลาดปากน้ำทุกวัน และทำสวนมะขามที่อำเภอหล่มเก่า อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 34 ซ. บุญสะอาด ถนนปากน้ำ – เกลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีจำนวนสมาชิกครอบครัวทั้งหมด 4 คน ได้แก่ ภรรยา ตา บุตรชาย และนายคมสัน

4. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางวิชุดา ฤทธิ์ธี เกิดวันที่ 4 มกราคม 2499 อายุ 59 ปี ไม่ได้ประกอบอาชีพ เป็นแม่บ้าน อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 69 ถนนปากน้ำ – เกลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีจำนวนสมาชิกครอบครัวทั้งหมด 6 คน ได้แก่ มารดา น้องสาว น้องเขย หลานชาย 2 คน และนางวิชุดา

5. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนายเพ็ง สายโส และนางทับทิม สายโส เกิดวันที่ 24 พฤษภาคม 2493 อายุ 74 ปี ประกอบอาชีพ เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า หมู่ 1 และภรรยาเป็นแม่บ้าน อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 43/1 ถนนปากน้ำ – เกลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 2 คน ได้แก่ นายเพ็ง และภรรยา

6. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางสมจิต ศรีสมบัติ เกิดวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2502 อายุ 55 ปี ประกอบอาชีพ เกษตรกรทำนาข้าวแบบอินทรีย์ และเปิดร้านซ่อมรถ และอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 43/2 ถนนปากน้ำ – เกลียงลับ หมู่ 1 บ้าน

นาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 5 คน ได้แก่ สามี หลานสาว คนงานร้านซ่อมรถ 2 คน และนางสมจิต

7. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางเนาวรัตน์ แสงมณี มีอาชีพเป็นแม่บ้านอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 44/4 ถนนปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 4 คน ได้แก่ ลูกสาว 2 คน ลูกชาย และนางเนาวรัตน์

8. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางสุพรรณ อ่อนแปล มีอาชีพเป็นแม่บ้านอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 69 ถนนปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 5 คน ได้แก่ สามี ลูกสาว 2 คน ลูกชาย และนางสุพรรณ

9. ครอบครัวต้นแบบวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียวของนางบังอร บุญสุข มีอาชีพรับจ้างทั่วไป อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 12 ถนนปากน้ำ – เฉลียงลับ หมู่ 1 บ้านนาป่า ตำบลนาป่า มีสมาชิกครอบครัวทั้งหมดจำนวน 4 คน ได้แก่ สามี ลูกสาว 2 คน และนางบังอร

5.2 ข้อเสนอแนะงานวิจัย

การศึกษางานวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยที่ต้องการนำผลวิจัยไปใช้และในครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 แนวทางของภาคประชาชนในพื้นที่ ควรตระหนักจากการดำเนินวิถีชีวิตเศรษฐกิจสีเขียว

5.2.2 ควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยการติดตามความต้องการใช้ระบบทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูลและผู้ใช้ข้อมูล รวมถึงมีการควบคุมกำกับ ติดตาม ประเมินข้อมูลที่อยู่ในและที่เกิดขึ้นใหม่

5.2.3 ควรสนับสนุนการคงอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยการจัดสร้างเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ร่วมเป็นพี่เลี้ยงให้เกิดชุมชนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดเป็นศูนย์รวมของการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ถูกต้องและมีคุณภาพ และจัดหาแนวทางสนับสนุนด้านงบประมาณร่วมกันหลังสิ้นสุดโครงการวิจัย

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2554). การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2542). คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2546ก). การจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, คู่มือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ม.ม.ป., 2560.
- จำลอง โพธิ์บุญ. (2550). การบริหารโครงการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: ทิพนตร์การพิมพ์.
- จินตนา สานามชัยสกุล. โครงการวิจัยเรื่อง มะขามหวาน จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2551.
- จินตนา และคณะ, โครงการวิจัยเรื่อง มะขามหวาน จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2543:1
- ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2546). มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญนาค ตีวกุล. ชนบทไทย : การพัฒนาสู่สังคม. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.
- แผนยุทธศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์, คู่มือ แผนยุทธศาสตร์จังหวัดเพชรบูรณ์, ม.ม.ป., 2558
- พณณา ตั้งวรรณวิทย์. เอกสารประกอบการสอนวิชาการระบบสนับสนุนการตัดสินใจ. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2549.
- พันธ์ทิพย์ งามสูตร. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.
- ไพโรจน์ ชลารักษ์. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม,” วารสารราชภัฏตะวันตก. (กรกฎาคม-ธันวาคม), 2548.
- มนต์ชัย เทียนทอง. สถิติและวิธีการวิจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2548.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์, คู่มือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์, ม.ม.ป., 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2543. การพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน. (อัครสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (อัคราณา)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2539. แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 –2544.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2544. แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (อัคราณา).พ.ศ. 2545 –2549.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (อัคราณา). 2550. แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 –2554.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (อัคราณา). 2555. แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11พ.ศ. 2555–2559.

ITUC 2012. Success Stories (Online).

<http://www.unep.org/greeneconomy/SuccessStories/tabid/29863/language/enUS/Default.aspx>, April 3, 2012

United Nations Environment Programme. 2011. Agriculture investing in natural capital (Online).http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/ger/2.0_Agriculture.pdf, May 21, 2012

UNCTAD Secretariat. 7-8 October 2010. The green economy: Trade and sustainable development implications, Report of the Ad Hoc Expert Meeting (Online).
<http://www.uncsd2012.org/content/documents/UNCTAD-Report-EGM-on-GreenEconomy-background2.pdf>

ภาคผนวก
กิจกรรมการดำเนินงาน

รายงานผลการดำเนินงาน กิจกรรมให้ความรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างมาก มีค่านิยมที่รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย วัฒนธรรม จึงทำให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย รวมถึงคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมเสื่อมลง เยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ต้องดำเนินชีวิตอยู่ในยุคที่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ถ้าไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองอาจดำเนินชีวิตไปในทางผิด ก่อให้เกิดปัญหาสังคมอีกมากมาย

ทั้งนี้ยังให้ความรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแก่นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมอีกหลายด้าน ได้แก่ด้านการเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ และประโยชน์ระยะยาว นักเรียนและชุมชนจะได้รับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างสะดวก และสามารถขยายผลการเรียนรู้ไปยังโรงเรียนและชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

กิจกรรม

กิจกรรมให้ความรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 8 ประเภท แนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปลูกป่าเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และเผยแพร่องค์ความรู้ต่าง ๆ จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริประเภทต่าง ๆ สามารถนำความรู้ที่ได้รับดังกล่าวปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และเผยแพร่ให้แก่ชุมชนต่อไปได้

สื่อ และฐานการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
2. สื่อการเรียนรู้การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง
3. ฐานการเรียนรู้แนวคิดทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริขนาดจำลอง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนศึกษาองค์ความรู้ต่าง ๆ จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริประเภทต่าง ๆ สามารถนำความรู้ที่ได้รับดังกล่าวปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และเผยแพร่ให้แก่ชุมชนต่อไปได้
2. สื่อและแหล่งเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ภายในชุมชนของตนเอง

ผลสำเร็จและประเมินผลสำเร็จ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำความรู้ที่ได้ ไปลงมือปฏิบัติในการร่วมกันปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในกิจกรรมภาคปฏิบัติภายในศูนย์การเรียนรู้ฯ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ และนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนต่อไป

หลักการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ว่าเป็นแนวคิดเชิงการผสมผสานการอนุรักษ์
ดิน น้ำ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่กับความต้องการด้านเศรษฐกิจ

มะฮอกกานี กระเทียมเทศา

รายงานผลการดำเนินงาน กิจกรรมให้ความรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมาและความสำคัญ

การส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นแนวพระราชดำริที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงให้ความสำคัญมาโดยตลอด โดยทรงริเริ่มก่อตั้งโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลายหลายโครงการ อาทิเช่น โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการปลูกพืชสมุนไพรในโครงการสวนพระองค์ ฯ สวนจิตรลดา ทรงให้จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อ ทดลองปลูกและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน เพื่อให้ระบบนิเวศป่าชายเลนกลับคืนสู่ธรรมชาติใน อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ตลอดจนยังทรงส่งเสริมให้มีโครงการสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียน เพื่อเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกด้านอนุรักษ์พันธุ์พืชและสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน

กิจกรรม

ในโครงการดังกล่าว แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การรับฟังบรรยายให้ความรู้การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปลูกฝังให้เยาวชนปฏิบัติจริงในการปลูกกล้าไม้ร่วมกัน ระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับมาใช้อย่างปฏิบัติจริงภายในโรงเรียน

สื่อ และฐานการเรียนรู้

1. ฐานการเรียนรู้แนวคิดทฤษฎีใหม่ตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. สื่อการเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรม/วันและสถานที่จัดกิจกรรม

กิจกรรมสร้างสื่อ และฐานการเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างวันที่ 6 – 7 สิงหาคม 2559

กลุ่มเป้าหมาย

คนในชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การบูรณาการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้ากับการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ
2. เยาวชนสามารถศึกษาเรียนรู้จากสื่อและปฏิบัติจริงได้ภายในโรงเรียนของตนเอง
3. เยาวชนนำแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากการศึกษาเรียนรู้มาไปปรับใช้และลงมือปฏิบัติจริงในโรงเรียน

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนใน
ทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับครอบครัว จนถึงระดับประเทศ ให้เดินทางไปใน ... “**ทางสายกลาง**”...
โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

คำนิยาม ความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ และมี 2 เงื่อนไข

3 คุณลักษณะ ได้แก่

1. ความพอประมาณ

หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อย
เกินไปและมากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง
และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ใน
ระดับพอประมาณ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง

หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับ
ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ
เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล

2. ความมีเหตุผล

หมายถึง การตัดสินใจดำเนินชีวิต
จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยจะต้องอาศัย
ความรู้ และรอบคอบอย่างมาก

2. เจื่อนใจ ได้แก

1. เจื่อนใจความรู้

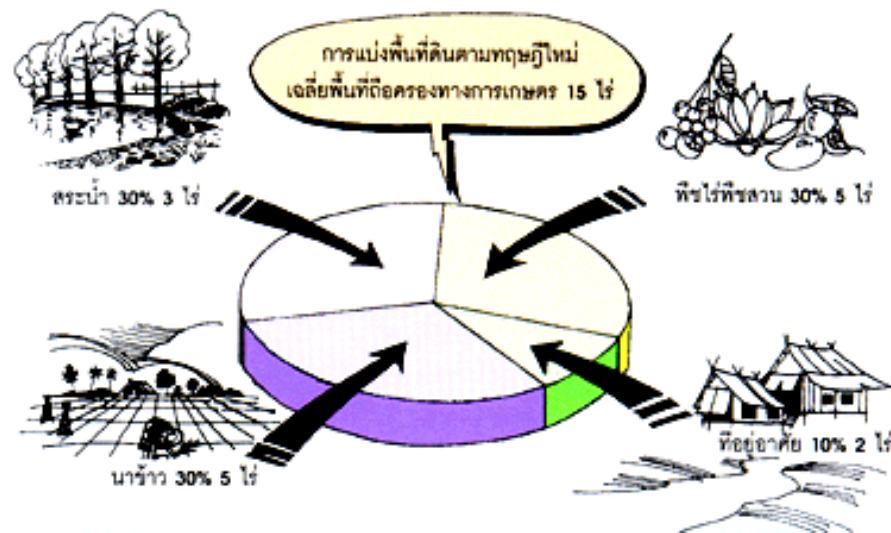
ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ และวางแผนให้การดำเนินชีวิตอย่างราบรื่น

2. เจื่อนใจ คุณธรรม

ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตและไม่โลภมาก

แนวคิดและหลักการทฤษฎีใหม่

ปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีต จนถึงปัจจุบันอย่างหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่เกษตรกรรมที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขต ที่มีฝนค่อนข้างน้อยและส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูกได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหาย เนื่องจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศและฝนทิ้งช่วง และมีปัจจัยอื่นๆที่เป็นปัญหาให้มึนน้ำใช้ไม่เพียงพอ รวมทั้งระบบการปลูกพืชที่ไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว

ทฤษฎีใหม่ระดับครัวเรือน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณ และคำนึงถึงอัตราการถือครองที่ดินถัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ และสามารถใช้อัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 และปรับใช้อย่างยืดหยุ่นได้ตามความเป็นจริง

30 : ส่วนแรก การทำนาข้าว

30 : ส่วนที่สอง การขุดสระกักเก็บน้ำ

30 : ส่วนที่สาม การปลูกพืชไร่ พืชสวน

10 : ส่วนที่สี่ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและโรงเรือนต่างๆ

การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

หลักการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ว่าเป็นแนวคิดเชิงการผสมผสานการอนุรักษ์ดิน น้ำ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่กับความต้องการด้านเศรษฐกิจ

จำแนกการปลูกป่า 3 อย่าง ดังนี้

1. ป่าไม้ใช้สอย คือ ปลูกเพื่อให้เกิดความเพียงพอในการพอใช้ เช่น ปลูกต้นไม้สำหรับใช้สอย ในครัวเรือน ใช้พลังงาน สำหรับจักสานเป็นเครื่องเรือน ทำเครื่องมือการเกษตร ฯลฯ ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย ไม้ไต่เถี่ยวบางชนิดที่ใช้เป็นไม้ฟืน ถ่าน เช่น สนดำ ปาล์ม

2. ป่าไม้กินได้ คือ ไม้ผล เป็นการปลูกเพื่อให้เกิดความพอเพียงในด้านการพอกิน เช่น นำมาเป็นอาหาร เป็นยาสมุนไพร เป็นเครื่องดื่ม

เช่น มะม่วง ลำไย ถั่วฝักยาว มะพร้าว

ชมพู สะตอ ขี้เหล็ก ปาล์ม

พืชสมุนไพร เช่น กระเพรา ย่านาง ตะไคร้

ชุมเห็ดเทศ แมงลัก ขมิ้นชัน ว่านหางจระเข้

และพืชผักสวนครัว

3. ป่าไม้เศรษฐกิจ คือ ปลูกเพื่อให้เกิดความพอเพียงในด้าน
พออยู่ ขายเป็นรายได้ของครัวเรือน และสร้างบ้านเรือนได้
เช่น ไม้สัก ยางนา จำปาทอง ตะเคียนทองมะฮอกกานี
กระต๊อเทพา

การปลูกผักอินทรีย์แบบสวนคนเมือง

ในปัจจุบันอาหารที่เราบริโภคอยู่ทุกวันนี้ล้วนแล้วแต่มีสารเคมีปนเปื้อนอยู่ในปริมาณมากน้อยแล้วแต่แหล่งที่มาของวัตถุดิบนั้น ๆ ซึ่งถ้าเราต้องการความปลอดภัย ดังนั้นคนรุ่นใหม่จึงหันมานิยมผลิตวัตถุดิบที่ต้องการบริโภคกันเอง เช่น การปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทั้งเพื่อความปลอดภัยต่อร่างกายและประหยัด ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยการปลูกผักที่ทั้งประหยัดต้นทุนและประหยัดพื้นที่ด้วยมีหลายวิธี ยกตัวอย่างเช่น

2.1 การปลูกผักอินทรีย์แนวตั้งแบบคนเมือง

วัสดุที่ใช้ปลูกสามารถหาได้ง่าย ๆ ภายในบ้าน และอาจจะเหลือใช้เพื่อลดต้นทุนทุก เช่น ขวดพลาสติก ถังขนมเก่า หรือบัวรดน้ำที่ชำรุดแล้ว แล้วใช้เชือกร้อยต่อกัน แขนลงมาในแนวตั้ง ซึ่งช่วยประหยัดเวลาในการรดน้ำได้อีกด้วย

2.2 การปลูกผักอินทรีย์ในวัสดุเหลือใช้

วัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ ที่สามารถหาได้ง่าย ๆ เช่น ตะกร้าเก่า กระสอบดิน กะละมังร้าว ขางรถยนต์ที่ไม่ใช้งานแล้ว รางไม้ที่เคยใช้เป็นถาดอาหารสัตว์ หรือกระทั่งการประดิษฐ์รางปลูกผักจากไม้ไผ่ หรือ ก้านกล้วยจากธรรมชาติ ซึ่งมีความแข็งแรง ทนทาน อายุการใช้งานยาวนานอีกด้วย

รายงานผลการดำเนินงาน

กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบต่าง ๆ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างมาก มีค่านิยมที่รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย วัตถุนิยม จึงทำให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย รวมถึงคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมเสื่อมลง เยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ต้องดำเนินชีวิตอยู่ในยุคที่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ถ้าไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองอาจดำเนินชีวิตไปในทางผิด ก่อให้เกิดปัญหาสังคมอีกมากมาย

กิจกรรม ได้แก่

ฐานการเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ขนาดจำลอง

ฐานการเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์ 5 สี

ฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวคนเมือง

ความรู้ในการบรรยาย

พระราชประวัติ

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดทฤษฎีใหม่

การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบต่าง ๆ
2. เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับมาใช้ลงมือปฏิบัติจริงภายในโรงเรียน

สื่อ และฐานการเรียนรู้

1. ฐานการเรียนรู้แนวคิดทฤษฎีใหม่ตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียง
ฐานการเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ขนาดจำลอง
ฐานการเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์ 5 สี
ฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวคนเมือง
2. สื่อการเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรม/วันและสถานที่จัดกิจกรรม

กิจกรรมสร้างสื่อ และฐานการเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ระหว่าง
วันที่ 6 – 7 กันยายน 2559

กลุ่มเป้าหมาย

ครู และนักเรียน ในชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

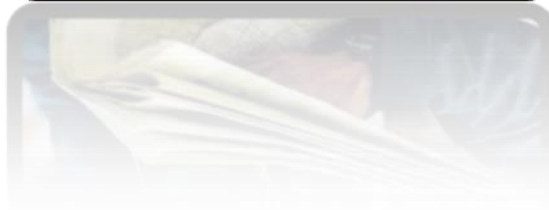
1. การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ
2. ชุมชนสามารถศึกษาเรียนรู้จากสื่อและปฏิบัติจริงได้
3. ชุมชนนำแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับจากการศึกษาเรียนรู้มาไปปรับใช้
และลงมือปฏิบัติจริง

... เดินตามรอยพ่อหลวง ...
“เศรษฐกิจพอเพียง
หนทางรอดของมนุษย์ทุกคน จากกระแสโลกาภิวัตน์
และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ”

วิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริ

เอกสารเผยแพร่

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ขอบคุณข้อมูลจาก www.เรารักพระเจ้าอยู่หัว.com

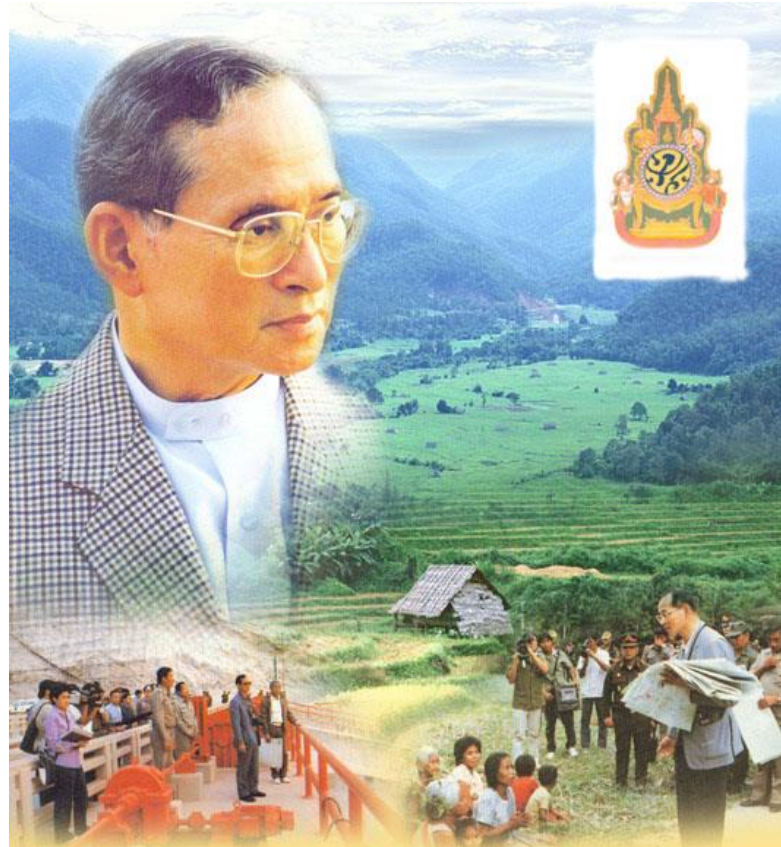

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำริและได้พระราชทานแนวคิด แนวทางการปฏิบัติต่างๆ ให้กับปวงชนชาวไทย เพื่อเปลี่ยนการดำเนินชีวิต ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับชุมชน ระดับองค์กร ระดับรัฐ ให้รอดพ้นจากวิกฤตและดำเนินอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งได้มีการนำแนวพระราชดำริต่างๆ มาจัดทำเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อันมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนาชนบท ตามแนวพระราชดำริที่เป็นต้นแบบของการนำแนวคิด และวิธีการพัฒนาชนบทอย่างครบวงจร หรือที่เรียกว่า “บริการรวมที่จุดเดียว”(ONE STOP SERVICES)” เพื่อยกระดับชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนผู้ยากไร้ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนในพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเน้นการพัฒนาด้านแหล่ง

น้ำการเกษตร สิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริที่สำคัญ และที่ได้ทรง
ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๓ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนา
หลายรูปแบบผ่านมาเป็นระยะเวลายาวนาน มีการดำเนินการที่ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับขั้นตอน
ตามความพร้อมของแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนพออยู่พอกินและอยู่ได้ด้วย
พึ่งพาตนเองทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และพัฒนา
สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล
ปัจจุบัน ที่พระองค์ได้พระราชทานแนวทางการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เพื่อให้องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน สามารถสนองพระราชดำริได้อย่างมีประสิทธิภาพและ
สัมฤทธิ์ผลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของสหประชาชาติ ซึ่งต่อมาในปี
พ.ศ.๒๕๓๕ สหประชาชาติได้เน้นความสำคัญการพัฒนาในสามมิติ ได้แก่ มิติทางสังคม มิติทาง
เศรษฐกิจ และมิติทางสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดให้เป็นแผนแม่บทในระดับโลกในชื่อของแผนปฏิบัติการ
๒๑ (AGENDA 21)

การดำเนินงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้น้อมนำเอาพระราชดำริมาใช้ในการ
ดำเนินงานช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆทั้งในสังคมเมือง และในสังคมชนบทห่างไกล ตาม
โครงการพระราชดำริ และโครงการตามพระราชประสงค์ต่างๆ ที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มี
ส่วนรับผิดชอบหลายโครงการด้วยกัน ซึ่งหลายโครงการเป็นความรับผิดชอบโดยตรง และบาง
โครงการเป็นงานที่กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการเข้าไปร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่นๆ

โครงการพระราชดำริเกี่ยวกับป่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในปัญหาปริมาณป่าไม้ลดลงเป็นอย่างมาก จึงทรงพยายามค้นหาวิธีนานาประการที่จะเพิ่มปริมาณของป่าไม้ในประเทศไทยให้เพิ่มมากขึ้นอย่างมั่นคงและถาวร โดยมีวิธีการที่เรียบง่ายและประหยัดในการดำเนินงานตลอดจนเป็นการส่งเสริมระบบวงจรป่าไม้ในลักษณะอันเป็นธรรมชาติดั้งเดิม ซึ่งได้พระราชทานพระราชดำริหลายวิธีการ

:: ตัวอย่างโครงการ ::

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

โครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพาน จังหวัดสกลนคร

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาว จังหวัดลำพูน

โครงการห้วยองคต จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการพัฒนาปากน้ำปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จกลุ่มน้ำสาขาแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน

โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการศูนย์ศึกษาวิจัยธรรมชาติและป่าพรุสิรินธร

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จ.นราธิวาส

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี

โครงการพระราชดำริเกี่ยวกับดิน

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่เลี้ยงชีพโดยอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของดินมาช้านาน แผ่นดินจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง ด้วยพระปรีชาญาณอันยิ่งใหญ่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความเสื่อมโทรมของดิน อันเกิดจากสาเหตุทางธรรมชาติ เช่น บางแห่งเป็นดินเปรี้ยว ดินด่าง ดินเค็ม และบางแห่งก็ไม่มีดินเลย ซึ่งทรงเรียกดินเหล่านี้ว่า "ดินเร้นแค้น" นอกจากนี้ ความเสื่อมโทรมของดินยังเกิดจากการกระทำอันรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของประชาชน เช่น การตัดไม้ทำลายป่า และการใช้พื้นที่โดยขาดการอนุรักษ์ จึงพระราชทานแนวพระราชดำริในการป้องกัน แก้ไข และพัฒนาทรัพยากรดินเป็นอเนกประการ ซึ่งล้วนแต่นำประโยชน์สุขมาสู่เกษตรกรทั่วประเทศ

:: ตัวอย่างโครงการ ::

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาว จังหวัดลำพูน

โครงการศึกษาฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม จังหวัดราชบุรี

โครงการทดลองแก้ปัญหาดินเปรี้ยว จังหวัดนครนายก

โครงการหญ้าแฝก

โครงการแก้มลิงดิน

โครงการพระราชดำริเกี่ยวกับน้ำ

การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกหรือการชลประทาน นับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างสำหรับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ในการช่วยให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกได้อย่างสมบูรณ์ตลอดปี ในปัจจุบันพื้นที่การเพาะปลูกนอกเขตชลประทาน ซึ่งต้องอาศัยเพียงน้ำฝน และน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นหลัก ทำให้พืชได้รับน้ำไม่สม่ำเสมอตามที่พืชต้องการ อีกทั้งความผันแปรเนื่องจากฝนตกไม่พอเหมาะกับความต้องการ เป็นผลให้ผลผลิตที่ได้รับไม่ดีเท่าที่ควร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสนใจสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำมากกว่า โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริประเภทอื่น ทรงให้ความสำคัญในลักษณะ “น้ำคือชีวิต” ดังพระราชดำรัส ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๕ ความตอนหนึ่งว่า

“...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ไม่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้...”

:: ตัวอย่างโครงการ ::

โครงการแก้มลิง

เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

โครงการเขื่อนคลองท่าด่าน จังหวัดนครนายก

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาว จังหวัดลำพูน

โครงการห้วยองคต จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เขื่อนขุนด่านปราการชล

โครงการน้ำดีไล่น้ำเสีย

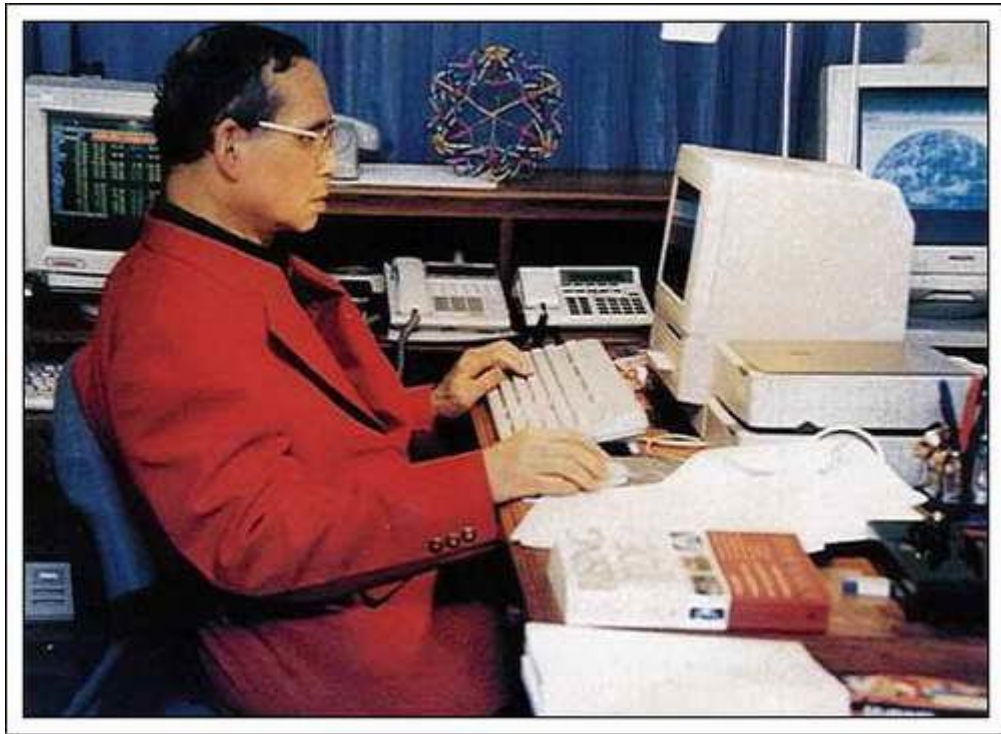
การบำบัดน้ำเสียด้วยผักตบชวา

โครงการฝนหลวง

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ "คลองลัดโพธิ์"

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทอน จังหวัดหนองคาย

โครงการทางด้านวิศวกรรม

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นต้นมา พระองค์ได้ทรงมุ่งมั่นประกอบพระราชกรณียกิจต่าง ๆ เป็นอันมาก เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทยและความเจริญของประเทศไทย สมดังพระราชปณิธานที่ว่า “ระครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ที่น่าสังเกตก็คือพระราชกรณียกิจหลายเรื่อง ได้แสดงถึงความสนพระราชหฤทัยและพระปรีชาสามารถของพระองค์ในงานวิศวกรรมสาขาต่าง ๆ ในบทความนี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงพระราชประวัติและพระกรณียกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิศวกรรม เพื่อเป็นการสดุดีพระเกียรติคุณ เนื่องในศุภมงคลวโรกาสที่พระองค์จะเจริญพระชนมายุครบ ๕ รอบพระชันษา ใน พ.ศ. ๒๕๓๐ นี้

พระราชประวัติการศึกษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเริ่มศึกษาวิชาการเบื้องต้น ณ โรงเรียนมาแตร์เดอี ถนนเพลินจิต กรุงเทพมหานคร ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นปีที่มีพระชนมายุได้ ๕ พรรษา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีนั้นแล้ว พระองค์ได้เสด็จฯ ไปประทับ ณ พระตำหนักวิลลาวัฒนา นครโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และทรงเข้าศึกษาวิชาขั้นต้นที่โรงเรียนเมียร์มองด์

นครโลซานน์ ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๙๖ ต่อมาได้ทรงย้ายไปศึกษาที่โรงเรียนนุเวล เดอลา สวิสโลมางค์ทรงสอบได้ประกาศนียบัตร บาเซอร์เลียร์เอส์ เลตรัส ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ในปีเดียวกันนั้น ได้ทรงเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยโลซานน์ สาขาวิทยาศาสตร์ และหลังจากที่ได้เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งพระราชวงศ์จกรี ในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๙ แล้ว ก็ทรงเปลี่ยนแนวการศึกษาไปเป็นทางด้านสังคมศาสตร์ สาขาวิชากฎหมายและการปกครอง เพื่อทรงเตรียมรับพระราชภารกิจในฐานะองค์พระมหากษัตริย์ต่อไป

พระปรีชาสามารถทางช่างในปฐมวัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดงานทางช่างมาตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ ขณะที่ประทับอยู่ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์นั้น ทรงมีห้องปฏิบัติการทางช่างในพระตำหนักวิลลาวัฒนา นครโลซานน์ และทรงแสดงฝีมือพระหัตถ์ในงานช่างเป็นที่ประจักษ์หลายครั้ง เช่น เมื่อครั้งที่มิพระชนมายุได้ราว ๑๐ พรรษา ได้ทรงซ่อมจักรเย็บผ้าของพระพี่เลี้ยงจนใช้งานได้ นอกจากนี้ พระองค์ยังเคยทดลองระบบไฟฟ้าสายเดียวกับรถไฟฟ้าของเล่น ทรงประกอบเครื่องรับวิทยุชนิดใช้แร่และชนิดใช้หลอดสุญญากาศ ซึ่งสามารถรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงในยุโรปได้หลายแห่ง และทรงจำลองเรือรบหลวงศรีอยุธยาจนเป็นผลสำเร็จอีกด้วย

พระปรีชาสามารถทางช่างของพระองค์นี้เป็นที่ประจักษ์ชัดตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ทั้งในงานส่วนพระองค์ เช่น การต่อเรือใบ และการถ่ายภาพ และในงานส่วนที่เป็นพระราชกรณียกิจ เพื่อปวงชนดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

พระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับงานวิศวกรรม

พระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประกอบเป็นประจำ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นต้นมาก็คือ การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ซึ่งได้ทำให้ทรงทราบถึงความเป็นอยู่ของราษฎร สภาพภูมิประเทศ รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ พระองค์ได้ทรงนำประสบการณ์และข้อมูลเหล่านี้มาประกอบพระราชดำริและพระราชวินิจฉัยในการพระราชทานพระบรมราชนุเคราะห์แก่เหล่าราษฎร เป็นผลให้เกิดโครงการพัฒนาและกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางวิศวกรรมและเทคโนโลยีสาขาต่าง ๆ ดังที่จะนำมากล่าวโดยสังเขปเป็นเรื่อง ๆ ไป คือ

พระราชกรณียกิจด้านวิศวกรรมสำรวจและแผนที่
พระราชกรณียกิจด้านวิศวกรรมการต่อเรือ
พระราชกรณียกิจด้านวิศวกรรมการสื่อสาร
พระราชกรณียกิจด้านวิศวกรรมการเกษตร
พระราชกรณียกิจด้านวิศวกรรมแหล่งน้ำและชลประทาน
พระราชกรณียกิจด้านการคมนาคมและการขนส่ง
พระราชกรณียกิจด้านการพลังงาน
พระราชกรณียกิจด้านการศึกษาทางช่างและวิศวกรรมศาสตร์
ไบโอดีเซลและแก๊สโซฮอล์จากพืชของไทย
กักหน้่น้ำช่วยพัฒนา
โครงการฝายชะลอน้ำ

โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องมาจากปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจโดยอุตสาหกรรมที่ไม่ได้วางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ และป่าไม้ งานส่วนใหญ่ของโครงการจึงเป็นการปรับปรุงสภาพทรัพยากรธรรมชาติมีและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

๑. การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรดิน สนับสนุนให้เกษตรกรเรียนรู้และเข้าใจวิธีการอนุรักษ์และบำรุงดินให้สมบูรณ์อยู่เสมอ มีพระราชดำริว่า “... การปรับปรุงที่ดินนั้นต้องอนุรักษ์ผิวดิน ซึ่งมีความสมบูรณ์ไว้ ไม่ให้ไถหรือลอกหน้าดินทิ้งไป สงวนไม้ยืนต้นที่ยังเหลืออยู่เพื่อที่จะรักษาความชุ่มชื้นของผิวดิน...” นอกจากนี้มีโครงการจัดสรรและปฏิรูปที่ดิน พัฒนาที่ดินที่ว่างเปล่า แล้วจัดสรรให้เกษตรกรผู้ไร้ที่ดินได้มีที่ทำกิน แต่ไม่ให้กรรมสิทธิ์ในการถือครอง จัดพื้นที่ทำกินให้ราษฎรชาวไทยภูเขา ให้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล

๒. ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อศึกษาค้นคว้ารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำลำธาร โครงการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ต้นน้ำลำธารมีอยู่ทั่วประเทศ ดังกล่าวแล้วในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำ

๓. ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรแหล่งน้ำเป็นสิ่งคู่กัน การทำลายป่าที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและซึมซับน้ำเก็บไว้ ทำให้แหล่งน้ำสูญหายไปด้วย นอกจากนั้น เมื่อไม่มีป่าซึมซับ น้ำฝนที่ตกลงมาก็สูญเปล่า บางแห่งก็แห้งแล้ง ลงท่วมพื้นที่ทำกินและบ้านเรือนจึงโปรดเกล้าฯ ให้มีการปลูกป่าทดแทนป่าที่เสื่อมโทรมโดยใช้วิธี ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ปลูกจิตสำนึกให้คนไทยรักป่า และช่วยกันปลูกป่ารักษาป่า “เพียงแต่อย่ารังแก และรบกวน” ป่าก็จะขึ้นเองโดยธรรมชาติ สร้างแหล่งน้ำให้เลี้ยงต้นไม้ และปลูกพันธุ์ไม้บางอย่างเสริมบ้าง

โครงการพัฒนาเกษตร

โครงการพัฒนาเกษตรครอบคลุมสองพื้นที่และสองลักษณะ คือ การพัฒนาเกษตรในที่สูง ซึ่งส่วนหนึ่งคือโครงการพัฒนาชาวเขาอันเป็นโครงการหลวง กับโครงการพัฒนาเกษตรในชนบท

โครงการหลวงเพื่อพัฒนาชาวเขาและเกษตรในที่สูง เป็นโครงการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาและหุบเขาเป็นส่วนใหญ่ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ ๕๐๐ – ๕,๒๖๕ เมตร อากาศหนาวเย็น บางแห่งหนาวจัดจนน้ำกลายเป็นน้ำแข็งในฤดูหนาว ที่สูงมีความสำคัญมากเพราะเป็นต้นน้ำลำธารที่สำคัญอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุที่พืชต้องการ มีอากาศเย็นเหมาะสำหรับปลูกพืชเมืองหนาวเป็นพืชเศรษฐกิจแต่เดิมชาวไทยภูเขามิถางป่า ทำไร่เลื่อนลอยและปลูกฝิ่น ขกเว้น พวกลัวะ และกะเหรี่ยง ซึ่งใช้ระบบทำไร่หมุนเวียน

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งโครงการหลวงขึ้นเป็นโครงการส่วนพระองค์ เพื่อปลูกพืชเมืองหนาวแทนการปลูกฝิ่น เพื่อช่วยให้ชาวไทยภูเขามีชีวิตที่ดีขึ้น ลดการทำลายป่าไม้และต้นน้ำลำธาร ในระยะแรก เริ่มด้วยการศึกษา วิจัย หาข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกพืชในที่สูง วิธีการ ชนิดของพืชรวมทั้งการตลาด ขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือชาวไทยภูเขาให้สามารถอ่านออกเขียนได้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ สถานีวิจัยในโครงการหลวงมีอยู่ ๓ แห่ง คือ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง สถานีเกษตรหลวงแม่สลด และสถานีเกษตรหลวงปางดะ เป็นสถานที่วิจัยพืชเมืองหนาวไม้ดอก ไม้ผล พืชไร่ และฝึกอบรมการปลูกการพัฒนากษัตริย์ในที่สูงนั้นมีลักษณะเปิดเสรีคือ ศึกษาพื้นที่ซึ่งมีลักษณะต่างๆ ว่าเหมาะสมแก่การปลูกพืชชนิดใด บริรักษ์เนื้อที่และหน้าดินไม่ให้พังทลาย สร้างระบบระบายน้ำ ทำฝาย ท่อค้ำน้ำและระบบหยดน้ำ สร้างถนนเพื่อการขนส่งพืชไปสู่ตลาด มีศูนย์พัฒนาพืชใหม่ๆ ๒๖ ศูนย์ ศูนย์ดูแลหมู่บ้าน ๒๑๕ หมู่บ้าน ในจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยา และลำพูน

ในด้านการพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขา โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งธนาคารข้าวที่บ้านป่าเปือ อำเภอมะเขเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนเพราะชาวลัวะที่นั่นมักขาดแคลนพันธุ์ข้าว ในบางปีธนาคารข้าวคิดดอกเบี้ยต่ำ ผู้ปลูกสามารถชดใช้ข้าวคืนในฤดู เก็บเกี่ยวครั้งต่อไปได้ นอกจากนี้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนในสถานที่ซึ่งยังไม่มีโรงเรียน พร้อมทั้งจัดให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่ เพื่อให้เด็กรักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตั้งศูนย์ศิลปหัตถกรรม ตั้งกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อสร้างถนนและการประปา โดยชาวไทยภูเขาช่วยกันสร้างและร่วมกันออกเงิน บางครั้งโครงการหลวงก็ช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์

โครงการพัฒนาเกษตรในชนบท

โครงการพัฒนาเกษตรในชนบทมีสองลักษณะคือ

หนึ่ง : โครงการส่วนพระองค์ ซึ่งทรงดำเนินการเพื่อเป็นแบบอย่าง และเผยแพร่สู่เกษตรกรในชนบท เป็นโครงการที่โปรดเกล้าฯ ให้มีขึ้นในบริเวณพระตำหนัก สวนจิตรลดา เริ่มตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๕๐๓ ได้แก่ โครงการป่าไม้สาธิต เพื่อปลูกพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ ในเนื้อที่ ๑๒๕ ไร่ โครงการนาข้าวทดลอง ได้เริ่มเมื่อ พุทธศักราช ๒๕๐๕ โครงการเพื่อหาข้อมูลในการส่งเสริมอาชีพเกี่ยวกับโคนม เช่น ทำเป็นนมผง และนมผงชนิดเม็ด เริ่มทดลองในพุทธศักราช ๒๕๑๒ ในปีเดียวกันนี้ ทรงเริ่มผลิตนมสดวันละหลายพันถุง โครงการเลี้ยงปลานิล ซึ่งมีกฎกระทรวงกำหนดประเทศญี่ปุ่นได้ทดลองแล้ว ๕๐ ตัว เริ่มเมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๘ เพื่อขยายพันธุ์ไปสู่เกษตรกร ปัจจุบันนี้ มีการเลี้ยงปลานิลทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังมีโรงสีข้าวทดลองเพื่อค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับการสีข้าว โครงการขี้เถ้าข้าว เพื่อทดลองการเก็บรักษาข้าวเปลือกให้สูญเสียให้น้อยที่สุด และโครงการบดแกลบและอัดแท่งสำหรับนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง

สอง : โครงการพัฒนาอาชีพเกษตรในชนบท เป็นโครงการซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการในพื้นที่ทุรกันดาร และมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินและน้ำ ทรงนำผลการค้นคว้าทดลอง ไปใช้ในพื้นที่ซึ่งเหมาะสมแก่การปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ เช่น หม่อน ยางพารา ปลูกพืชเพื่อการบำรุงดิน เช่น หญ้าแฝก พืชที่เป็นประโยชน์ต่อการบริโภคและใช้เป็นยา เช่น สมุนไพร นอกจากปลูกพืชแล้วยังมีการเลี้ยงสัตว์ โดยใช้พันธุ์สัตว์ที่เหมาะสม เช่น โคนม โคเนื้อ แพะ แกะ ปลา ทรงแนะนำวิธีปฏิบัติที่ไม่ซับซ้อน ราคาถูก เกษตรกรสามารถดำเนินการเองได้ โดยที่พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และเทคนิคต่างๆ มีความเหมาะสมแก่ภูมิประเทศภูมิอากาศ และสภาพสังคมโดยทั่วไป ทรงเน้นให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ขณะเดียวกันช่วยให้ผลิตก๊าซชีวภาพ ที่เป็นประโยชน์ทั้งในด้านเชื้อเพลิง และปุ๋ย เรื่องการหารายได้เสริมจากงานศิลปหัตถกรรม โดยสรุป ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เกษตรกรสามารถ “ทำการเกษตรอย่างยั่งยืน” และพอมีกินมีใช้ มีความสุขในสภาพแวดล้อมของตนเอง

เพื่อแก้ปัญหาในการที่ราษฎรส่วนหนึ่งไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูปที่ดินกว่าห้าหมื่นไร่ ในที่นาของสำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ ในภาคกลางแปดจังหวัดพระราชทานให้เป็นที่ทำกิน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนกิจการสหกรณ์ขึ้น

โครงการเสริมอาชีพ

โครงการต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นโครงการส่งเสริมอาชีพด้านเกษตร นอกจากนี้ยังมีโครงการอื่นๆ ที่มีใช่อาชีพเกษตร แต่มีความเกี่ยวเนื่องกัน เช่น

สหกรณ์ทางการเกษตร เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรให้รู้จักประกอบการพาณิชย์ด้วยตนเอง ไม่ต้องขายผลิตผลให้พ่อค้าคนกลางมีพระบรมราโชบายให้เกษตรกรรวมตัวกัน จัดตั้งหมู่บ้านสหกรณ์การเกษตร เมื่อมีหมู่บ้านสหกรณ์แล้วก็มีการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ซึ่งราษฎรรวมกันจัดทำขึ้น เช่น สร้างถนน พัฒนาแหล่งน้ำ บำรุงดินฝึกออาชีพต่าง ๆ สร้างโรงงานสำหรับผลิตผลิตผลขึ้นในหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตรแห่งแรกคือสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘ จัดเป็นศูนย์สาธิตสหกรณ์ หลังจากนั้นก็มีศูนย์สาธิตเกิดขึ้นอีกหลายแห่ง นอกจากทำการเกษตรแล้วสมาชิกสหกรณ์ยังได้ประกอบอุตสาหกรรมในครอบครัว ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยทรงตั้งมูลนิธิศิลปาชีพขึ้น เพื่อฝึกรอบรรม และจำหน่ายผลิตผล ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

โครงการพระดาบส เป็นโครงการฝึกอบรมอาชีพทางการช่างต่างๆ เริ่มดำเนินการเมื่อเดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ เป็นการจัดการศึกษาอบรมระบบทำนองเดียวกับสำนักพระดาบสโน สมัยโบราณ สำนักพระดาบสปัจจุบันตั้งอยู่ที่ถนนสามเสน ตรงกันข้ามกับหอสมุดแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร เปิดสอนวิชาช่างวิทยุ ช่างไฟฟ้าขึ้นก่อน แล้วขยายเป็นช่างเครื่องยนต์ ช่างประปา ฯลฯ ผู้เข้าเรียนไม่จำกัดวัย เพศ วุฒิ และฐานะของครอบครัวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งอาสาสมัครสอน โดยศรัทธาในการให้ความรู้เป็นวิทยาทาน เมื่อนักเรียนเรียนจบหลักสูตรแล้ว ก็ได้เปิดรับงานช่างต่าง ๆ เป็นการหารายได้ให้แก่ นักเรียนในรูปแบบของสหกรณ์ โดยนักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นค่าอาหาร ที่อยู่อาศัยเสื้อผ้า วัสดุอุปกรณ์การฝึกอบรม นักเรียนที่เรียนจบแล้ว สามารถประกอบอาชีพของตนเองได้

โครงการอื่น ๆ ที่เป็นการส่งเสริมอาชีพโดยตรง นอกเหนือจากการฝึกอบรม ก็มีโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โครงการศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอก ไม้ผลโครงการศิลปาชีพพิเศษทั่วประเทศ เป็นต้น

โครงการสวัสดิการสังคม

โครงการสวัสดิการสังคมหรือสังคมสงเคราะห์ เป็นโครงการช่วยเหลือราษฎรให้มีที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และมีเครื่องอำนวยความสะดวกโน้มนำพื้นฐานที่จำเป็นต่อชีวิต ขจัดความทุกข์เมื่อเกิดมหันตภัยทางธรรมชาติ อุบัติเหตุหรือเกิดโรคระบาดร้ายแรง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชนนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเป็นสมาคมหรือมูลนิธิ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ เช่น มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น

มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เกิดขึ้นเนื่องจากวาทภัยและอุทกภัยในจังหวัดภาคใต้ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชักนำประชาชนให้ช่วยเหลือพี่น้องร่วมชาติผู้ประสบเคราะห์ภัย มีผู้โดยเสด็จพระราชกุศลมากมาย เฉพาะเงินสด มีจำนวนมากถึง ๑๑ ล้านบาท เมื่อพระราชทานความช่วยเหลือแล้ว ปรากฏว่ามีเงินเหลืออีก ๑ ล้านบาท จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเป็นมูลนิธิ โดยมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยโดยฉับพลัน

มูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๘ มีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทหาร ตำรวจพลเรือน และอาสาสมัคร ซึ่งยอมอุทิศชีวิตในการ

ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ และเพื่อความร่วมมือเป็นสุขของชาวไทย

มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือบุตรของผู้ป่วยโรคเรื้อนไม่ให้ติดเชื้อจากพ่อแม่ มีการตั้งโรงเรียนเพื่อสอนเด็กเหล่านั้นโดยเฉพาะ ที่อำเภอพระประแดงจังหวัดสมุทรปราการ เมื่อเด็กเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาแล้ว ก็สามารถเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ และสามารถประกอบอาชีพได้โดยไม่เป็นภาระแก่สังคม

โครงการด้านคมนาคมและการสื่อสาร

โครงการด้านคมนาคมและการสื่อสารส่วนใหญ่เป็นโครงการปรับปรุงเส้นทางเพื่อการเดินทาง และขนส่งผลิตผลได้สะดวก ทำให้ชนบทสามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้ง่ายขึ้นหลายๆ โครงการจะเริ่มจากการปรับปรุงถนน และโครงสร้างเพื่อการสื่อสาร เช่น สายโทรศัพท์การคมนาคมที่ศูนย์พัฒนาเกือบทุกแห่งมีความลำบากมาก โดยเฉพาะในที่ราบสูง ซึ่งชาวไทยภูเขาอาศัยอยู่ ทางโครงการต้องจัดหาบรรทุกนำผลิตผลไปยังโรงคัดเลือกที่เชียงใหม่ หรือโรงงานอาหารสำเร็จรูปของโครงการในบางพื้นที่ทรงแนะนำให้ชาวไทยภูเขาร่วมกันออกแรง และบริจาคเงินสร้างถนนเพื่อการติดต่อกับหมู่บ้านอื่นและในเมือง ซึ่งโครงการหลวงได้ให้เงินช่วยเหลือบ้างเป็นบางกรณี

:::ตัวอย่างโครงการ:::

โครงการทางยกระดับลอยฟ้าบรมราชชนนี

โครงการพระราชดำริ สะพานพระราม 8

โครงการก่อสร้างถนนเลียบริดไฟสายใต้

โครงการด้านการจราจร เกี่ยวกับการขยายถนนคอขวดจุดต่างๆ

โครงการตำรวจจราจรในพระราชดำริ

โครงการสาธารณสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในสุขภาพอนามัยของราษฎรยิ่งนัก โดยเฉพาะผู้ที่ทุกข์ยากเจ็บป่วยแต่ไม่มีโอกาสจะได้รับการรักษาเนื่องจากไม่มีเงินและอยู่ห่างไกลโรงพยาบาล นอกจากนั้น ยังปรากฏว่า แม้แต่ในโรงพยาบาลบางแห่งก็ยังขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็น ตลอดจนความรู้ทางการแพทย์ในบางเรื่อง ได้ทรงริเริ่มพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณในด้านนี้ ตั้งแต่แรกเริ่มเสวยราชสมบัติ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๕๔ ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อสร้างอาคารสำหรับผลิตวัคซีน บี ซี จี เพื่อป้องกันวัณโรคให้แก่เด็ก เป็นอาคารที่มีลักษณะพิเศษ องค์การอนามัยโลกได้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาตรวจการก่อสร้างห้องปฏิบัติการอย่างรอบคอบ ในเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖ กองวิทยาศาสตร์สภากาชาดไทย ก็สามารถผลิตวัคซีน บี ซี จี ได้สำเร็จ

เมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๐ โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งหน่วยงานแพทย์พระราชทาน เพื่อช่วยรักษาพยาบาลราษฎรในท้องที่ซึ่งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยม หน่วยแพทย์พระราชทานซึ่งเดิมมีเพียงคณะแพทย์ตามเสด็จ และแพทย์ประจำพระองค์ได้ขยายออกไป โดยมีแพทย์อาสาจากหลายโรงพยาบาล และมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เช่น ศัลยแพทย์ จักษุแพทย์ ทันตแพทย์ นอกจากคณะแพทย์พระราชทานจะตามเสด็จไปยังที่ต่างๆ แล้ว ยังได้จัดคณะแพทย์ทำงานตามโรงพยาบาลประจำจังหวัด ในจังหวัดที่พระราชนิเวศน์ตั้งอยู่ เช่น โรงพยาบาลสกลนคร โรงพยาบาลนราธิวาส บริเวณที่ตรวจโรคหน้าพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์

นอกจากโปรดเกล้าฯ ให้มีหน่วยแพทย์พระราชทานแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่า ชาวบ้านควรมีความรู้ทางการแพทย์ตามสมควร เพื่อช่วยเหลือตนเองในท้องถิ่นที่ขาดแคลนสถานพยาบาล เมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๕ จึงโปรดเกล้าฯ ให้มีการฝึกอบรม “หมอหมู่บ้าน” คัดเลือกอาสาสมัครมารับการฝึกอบรมสาธารณสุขมูลฐาน เช่น การปฐมพยาบาล เบื้องต้น โภชนาการสำหรับแม่และเด็ก การป้องกันโรคอย่างง่ายๆ สถานที่ฝึกอบรม ได้แก่ โรงพยาบาลประจำจังหวัดในจังหวัดที่พระราชนิเวศน์ตั้งอยู่ คือ โรงพยาบาลสกลนคร โรงพยาบาลนราธิวาส และโรงพยาบาลค่ายกาวิละ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำรัสเกี่ยวกับการสาธารณสุขตอนหนึ่งมีว่า “... การรักษาความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายเป็นปัจจัยของเศรษฐกิจที่ดี และสังคมที่มั่นคง เพราะร่างกายที่แข็งแรงนั้น โดยปกติจะอำนวยผลให้สุขภาพจิตใจสมบูรณ์ด้วย และเมื่อมีสุขภาพสมบูรณ์ดีพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ย่อมมีกำลังทำประโยชน์ สร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองได้เต็มที่ ทั้งไม่เป็นภาระแก่สังคมด้วย คือ เน้นแต่ผู้สร้าง มิใช่ผู้ล่วงความเจริญ...”

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอัน
เนื่องมาจาก
พระราชดำริ ที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณา
พระราชทานเพื่อ
บำบัดทุกข์บำรุง
สุขอาณา

ประชาราษฎร์ มีมากกว่า ๒,๐๐๐ โครงการ สำหรับโครงการแรก เกิดขึ้นเมื่อ
พ.ศ. ๒๔๙๕ ที่บ้านห้วยมงคล ตำบลหินเหล็ก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้ตัด "ถนนสายห้วยมงคล" ออกสู่ตลาด
หัวหินเพื่อให้เกษตรกรได้มีถนนเพื่อนำผลิตผลเกษตรออกไปสู่ตลาด ถนนสายนี้
ถือเป็น "ถนนมงคล" สายแรกเริ่มเป็นเส้นทางบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณา
ประชาราษฎร์ที่ทอดไปสู่ "โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ" อื่น ๆ ทั่วทุก
ภูมิภาคในเวลาต่อมา โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ นำพระมหา
กรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแผ่ไปสู่ชนบทและ
ชุมชนของไทย ตลอดจนของ
ประเทศเพื่อนบ้าน จนกระทั่งมีคำ
กล่าวไว้ว่า "ไม่มีที่แห่งใดใน
ประเทศไทย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่เคยย่างพระบาท
ไปถึง"
เมื่อโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริขยายออกไปนับร้อย
นับพันโครงการ พระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานพระราชดำริให้มี "ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ" เพื่อเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้าทดลองวิจัย แสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาต่าง ๆ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของการประกอบอาชีพของราษฎรที่อาศัยในภูมิประเทศนั้น ๆ เมื่อค้นพบพิสูจน์ว่าได้ผลแล้ว จึงนำผลที่ได้ไปถ่ายทอดสู่ราษฎรเพื่อพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียง จนกระทั่งขยายผลแผ่กระจายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ เพื่อให้การพัฒนา มีความสำเร็จอำนวยประโยชน์สูงสุดแก่ราษฎร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาทุกแห่ง จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ ทำหน้าที่เสมือน "พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต"

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมเกษตร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ปัจจุบันมี ๖ ศูนย์ กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั้ง ๔ ภาค ได้แก่

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕
๒. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕
๓. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗
๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕
๕. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
๖. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘

ในบรรดาศูนย์ศึกษาการพัฒนาเหล่านี้มีจำนวน ๒ ศูนย์ที่มีผลงานการวิจัยทางด้านอุตสาหกรรมเกษตร สำหรับอุตสาหกรรมระดับครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมขนาดเล็ก ได้แก่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน

ทอดพระเนตรการทำยางแผ่นของเกษตรกรบ้านตัวอย่าง สวนยางเขาสำนัก ศูนย์การศึกษา
พัฒนาพิกุลทอง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาวิจัย ทดสอบการกสิกรรมและเกษตร
อุตสาหกรรม ตั้งอยู่ที่ตำบลกะลุวอเหนือ
อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมี

พระราชดำริให้ศูนย์ศึกษาฯ แห่งนี้ ศึกษาการปลูกยางพารา การพัฒนาการทำสวน
ยางตามหลักวิชาการ และศึกษาพัฒนาอุตสาหกรรมยางธรรมชาติครบวงจร เพื่อ
ทำให้ผลผลิตมีมูลค่าเพิ่มขึ้นและเป็นประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม โดยมีการ
จัดสร้างโรงงานผลิตภัณฑ์ยางขนาดเล็ก และโรงงานแปรรูปยางขึ้น ณ ศูนย์ศึกษา
ฯ แห่งนี้

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการเกษตร ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุล
ทอง นอกจากการแปรรูปยางพาราแล้ว ยังมีการศึกษาวิจัยการแปรรูปผลผลิตจาก
ถั่วเขียว โดยมีการศึกษาการออกแบบเครื่องมือแบบง่าย ๆ สำหรับชาวบ้านเพื่อใช้
ในการผลิตแปรรูปจากถั่วเขียว แป้งที่ได้ก็นำมาผลิตวุ้นเส้นมาผลิตเป็นชีอว การ
ผลิตน้ำชีอวนี้ได้มีการเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปแล้วการศึกษาวิจัยเหล่านี้ต่อมาได้

ขยายผลไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน และโครงการส่วนพระองค์เขาหินซ้อน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน จังหวัดสกลนคร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานขึ้นที่ตำบลห้วยยาง จังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นศูนย์ศึกษาและทดลองด้านพัฒนารูปแบบและกำหนดเทคโนโลยีแผนใหม่ให้แก่ราษฎร ส่งเสริมให้มีการบำรุงรักษาและพัฒนาป่าไม้ในเขตปริมณฑลของศูนย์ฯ ด้วยระบบชลประทาน ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ การแปรรูปผลผลิตเป็นสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรต่าง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้มีการศึกษาทดลองที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตรดังนี้คือ

๑. การแปรรูปผลผลิตจากถั่วเขียว ได้แก่ การผลิตนุ่นเส้นจากถั่วเขียวและน้ำชีอิ้วจากโปรตีนถั่วเขียว ซึ่งได้รับการขยายผลมาจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอและการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลตอบแทนของการปลูกถั่วเขียวเพื่อขายกับการนำถั่วเขียวมาแปรรูปเป็นแป้งถั่วเขียวก่อน การแปรรูปดังกล่าว สามารถเพิ่มมูลค่าของถั่วเขียวได้ถึง ๘ เท่าต่อกิโลกรัม
๒. การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เพื่อเป็นงานเสริมรายได้แก่ครอบครัวเกษตรกรและการศึกษาและพัฒนากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
๓. การจัดตั้งโครงการนมพาสเจอร์ไรซ์ ที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ จังหวัดสกลนคร เพื่อใช้ดำเนินการผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์ ซึ่งได้มาจากโคซึ่งเลี้ยงที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับศูนย์ศึกษา

การพัฒนานี้ไว้ว่า

"...เป็นการสาธิตการพัฒนาเบ็ดเสร็จ หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกด้านของชีวิต
ประชาชน ที่จะหาเลี้ยงชีพในท้องที่ จะทำอย่างไร และจะได้เห็นวิทยาการแผน
ใหม่ จะสามารถที่จะหาวิธีการ จะทำมาหากินให้มีประสิทธิภาพ
ด้านหนึ่งก็เป็นจุดประสงค์ของศูนย์ศึกษาฯ เป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าวิจัยใน
ท้องที่ เพราะว่าแต่ละท้องที่ สภาพฝน ฟ้า อากาศ และประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ
กัน ก็มีลักษณะแตกต่างมากเหมือนกัน..."

ดังนั้นวิธีการสาธิตและความรู้ต่าง ๆ ที่จัดแสดงไว้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนา จึงเป็น
วิธีการง่าย ๆ ที่เกษตรกรสามารถเข้าใจได้ และนำไปใช้วิธีการประกอบอาชีพได้
อย่างกว้างขวาง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาทุกแห่ง เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าในภูมิภาคที่
ศูนย์ตั้งอยู่เข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ หรือขอรับการอบรมตามหลักสูตรที่ศูนย์จัด
ขึ้นเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกร

นับได้ว่า พระบารมีได้แผ่คลุมเกล้าปวงประชาราษฎรไทยทุกภูมิภาคของประเทศโดย
ถ้วนหน้า